

Forskerforbundet: Hovedstyrets beretning 2016–2018

Innhold:

1	Innledning	3
2	Konkurransedyktig lønn	4
2.1	Overordnet om tariffoppgjørene i perioden	6
2.2	Hovedtariffoppgjøret 2018	7
2.3	Mellomoppgjøret i 2017	9
2.4	Hovedtariffoppgjøret 2016	10
3	Arbeidsvilkår	11
3.1	Fast tilsetting som hovedregel	11
3.2	Ivareta og utvikle medbestemmelse	13
3.3	Akademisk frihet som grunnleggende premiss	14
3.4	Varsling og yringsfrihet	15
3.5	Immaterielle rettigheter	15
3.6	Diskriminering og likestilling	16
3.7	Livsfasepolitikk og pensjon	16
4	Forsknings- og innovasjonspolitik	17
4.1	FoU-innsats på nivå med andre nordiske land	17
4.2	Kvalitet i FoU-arbeidet	18
4.3	Kunnskapsbasert innovasjon	22
4.4	Rekruttering	22
4.5	Internasjonalisering	23
5	Utdanningspolitikk og kunnskapsforvaltning	24
5.1	Forskningsbasert undervisning	24
5.2	Gode økonomiske rammebetingelser	25
5.3	Organisering og ledelse av kunnskapsinstitusjoner	26
6	Organisasjons- og kommunikasjonsarbeid	27
6.1	Organisasjon	27
6.2	Kommunikasjon	37
6.3	Samfunnskontakt	40
7	Styringsorgan og representasjon	46
7.1	Forskerforbundets hovedstyre	46
7.2	Arbeidsutvalget	46
7.3	Landsrådet	46
7.4	Representantskapet	47
7.5	Valgkomiteen	48
7.6	Desisorer	48
7.7	Revisor	48
7.8	Forskerforbundets sentrale sekretariat	48
7.9	Utvalg	49
7.10	Studentrepresentanter	51
7.11	Ekstern representasjon	51

1 Innledning

Hovedstyrets beretning er utarbeidet på grunnlag av Forskerforbundets arbeidsprogram for perioden 2016–2018.

Det er lagt stor vekt på medlemskontakt i perioden. Leder har årlig besøkt en rekke lokallag. Videre har det vært en stor økning i antall sentrale og lokale kurs, og det er gjennomført 166 sentrale og 394 lokale OU-kurs i perioden. I tillegg kommer kurs og seminarer uten OU-finansiering. Det er gjort aktiv bruk av ekspertgrupper og arbeidsgrupper der det er trukket på medlemmenes kompetanse, til utforming av politikkdokumenter, høringsuttalelser og i forbindelse med pågående prosesser som utforming av ny lønnspolitikk i staten.

Forbundet har i perioden, gjennom et bredt spekter av virkemidler, klart å etablere en mer felles forståelse for unge forskeres arbeidsvilkår og for rekrutteringsutfordringer i kunnskapssektoren. Både Arendalsuka, valgkampen i 2017 og de forskningspolitiske seminarne var viktige arenaer for dette, og Akademiet for yngre forskere (AYF) har vært en viktig alliansepartner. Betingelser for bedre forskerrekruttering har også vært et av hovedbudskapene i arbeidet med statsbudsjett og i innspill til revidert langtidspan for forskning og høyere utdanning.

Den lønnspolitiske strategien (LPS) har ligget til grunn for det lønnspolitiske arbeidet i perioden. En ny LPS for perioden 2017–2019 ble vedtatt av hovedstyret i april 2017. Det overordnede målet har hele tiden vært reallønnsvekst for medlemmene og at lønns- og arbeidsbetingelsene skal være så attraktive at virksomhetene kan rekruttere og beholde de best kvalifiserte og motiverte kunnskapsarbeiderne. I både 2015 og 2016 var det en utfordring å nå målet om reallønnsvekst, men dette realiserte seg i 2017. Det har ikke lyktes å nå delmålet om å minske lønnsgapet mellom privat og offentlig sektor i perioden, men et godt og aktivt lønnsarbeid ved institusjonene og en økende forståelse også fra arbeidsgivere om å bruke lønnsmidler for å tiltrekke seg og beholde kompetansesarbeidere har gitt noen resultater.

Alle krav framført av Forskerforbundet i forbindelse med de sentrale lønnsoppgjørene er forankret i lønnspolitikken, med en kombinasjon av sentrale forhandlinger (sentrale tiltak) og lokale forhandlinger. Lønnspolitikken og frontfaget legger også føringer i oppgjørene i tariffområder der det bare forhandles lokalt ved virksomheten. Lønnsoppgjørene i perioden har funnet sin løsning uten streik. Forskerforbundet har også aktivt fulgt opp forhandlingene om ny offentlig tjenestepensjon i 2017–2018, og et stort flertall av forbundets medlemmer stemte ja til den nye avtalen i uravstemningen våren 2018. Den nye pensjonsordningen vil gjelde fra 2020 for alle som har offentlig tjenestepensjon og er født i 1963 og senere.

Forskerforbundet har fulgt opp arbeidet med nytt lønssystem i staten med aktiv deltakelse i flere arbeidsgrupper. Forbundet har fulgt opp med å arrangere tariffkonferanser og workshops for alle tariffområder. Kampanjen Hjernekraftverk har vært ført langs to hovedspor i perioden; 1. Politikerne skal se verdien av medlemmenes arbeid og 2. Medlemmene skal være bevisst sin egen verdi. Kampanjen ble avsluttet ved utgangen av 2018. Hjernekraftprisen er delt ut årlig i perioden, og prisen beholdes som en selvstendig formidlingspris i regi av Forskerforbundet. Høsten 2018 ble prisen for første gang delt ut på forskningspolitisk seminar.

Beretningsperioden har vært preget av mange omstillinger og fusjoner i alle sektorer hvor Forskerforbundet har medlemmer. Både instituttsektoren, helsesektoren, arkiv-, bibliotek og museumssektoren samt universitets- og høyskolesektoren har gjennomgått mange fusjoner og endringsprosesser som forbundet har fulgt opp både lokalt og sentralt. Behovet for skolering og bistand har vært stort, og det er gjennomført flere sentrale kurs i omstilling og medbestemmelse, og egne seminarer for lokallag som har vært direkte berørt av omorganiseringer og fusjoner. Regjeringens mål om utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo-området skapte stedvis stor uro i medlemsmassen og forsterket behovet for bistand ytterligere. Som følge av omstillinger har det også vært en økning i enkeltsaker i både privat og statlig sektor. Funn fra medbestemmelsesbarometeret tyder på at arbeidslivet beveger seg i en retning der ansatte har mindre innflytelse.

Etablerte arbeidsvilkår og opptjente rettigheter innen medbestemmelse, stillingsvern og pensjon har vært under press i perioden. Den nye loven om statens ansatte som ble innført i 2017 medførte svekkete rettigheter knyttet til medbestemmelse og fortrinnsrett. I forsknings- og utdanningspolitikken opplever forbundet i økende grad at virksomhetene ønsker å fordele ressursene på grunnlag av konkurranse og at det er et økende press på grunnbevilgningene til kunnskapsinstitusjonene.

Forskerforbundet har også i denne perioden arbeidet intenst for redusert bruk av midlertidig ansettelse, som er et betydelig problem i universitets- og høyskolesektoren, i kulturminnevernet, i helsesektoren og ved offentlige forskningsinstitutter. Vi kan spore en viss bedring for de teknisk-administrativt ansatte og feltarkeologene de siste årene, mens for vitenskapelig ansatte er andelen uendret. En viktig årsak til midlertidigheten er at mange oppgaver er eksternt finansierte og at det er mange kortvarige prosjekter.

Det ble i perioden nedlagt et betydelig lobby- og høringsarbeid i forbindelse med ny lov om statens ansatte, både forut for at loven ble vedtatt og i etterkant. Det ble arbeidet både overfor aktører på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden og det politiske miljøet. Forskerforbundet fikk gjennomslag for at Stortinget presiserte at det ikke skal være videre adgang til midlertidig tilsetning i statsansatteloven enn i arbeidsmiljøloven.

Forskerforbundet har i perioden arbeidet for å opprettholde et høyt bevissthetsnivå vedrørende akademisk frihet; i offentligheten, hos bevilgende myndigheter og aktører i forskningssektoren, og blant egne tillitsvalgte og medlemmer gjennom deltakelse på konferanser, debattmøter, arbeider i skriftserien og høringsinnspill. I tillegg fikk forbundet alle de politiske partiene til å undertegne på «Forskerløftet», en erklæring om å respektere forskning og forskernes autonomi, før stortingsvalget 2017.

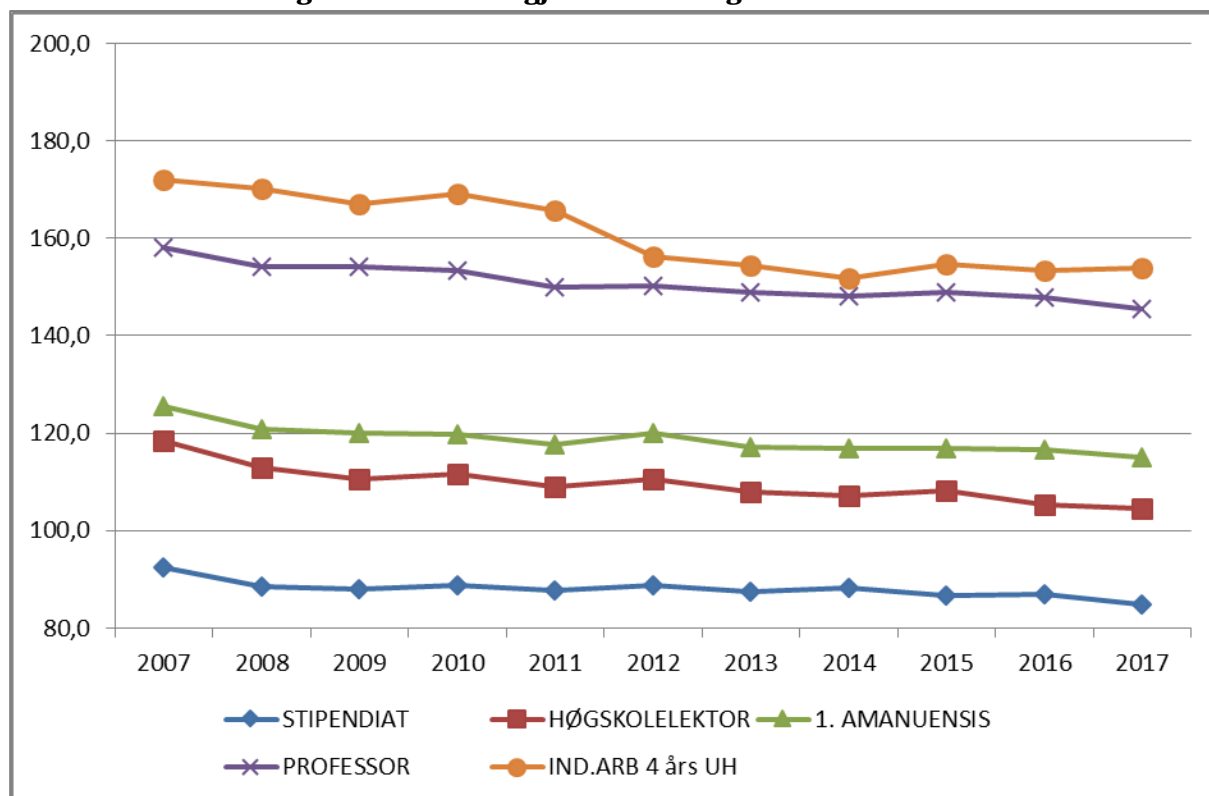
Det fremste rekrutteringstiltaket er aktive og synlige lokallag og tillitsvalgte. Forskerforbundet har i løpet av representantskapsperioden hatt god medlemsvekst. Mye av dette skyldes økt fokus på studentrekruttering, men forbundet har også rekruttert godt blant yrkesaktive. I beretningsperioden har medlemstallet økt med totalt 2 880 medlemmer fra 19 812 til 22 692, hvilket er en økning på 14,5 %.

2 Konkurransedyktig lønn

Ved inngangen til perioden 2016–2018 var de økonomiske utsiktene for reallønnsutvikling usikre. Prisveksten for 2016 ble anslått til 2,5 % i statsbudsjettet og 2,9 % i prognosen fra SSB i desember 2015. Lønnsveksten ble anslått til hhv 2,7 % og 2,6 %. På grunn av den økonomiske situasjonen var partene i arbeidslivet innstilt på moderate oppgjør, med mulighet for reallønnsnedgang. Det var usikkert hvor lenge den dårlige økonomiske situasjonen skulle vare. Resultatet fra oppgjørene i 2016 og 2017 viser en reallønnsnedgang for 2016, men pilen pekte oppover allerede i 2017. I 2018 ble det på grunn av en uvanlig tørr sommer og høye strømpriser lavere lønnsvekst enn forventet, og reallønnsveksten i de store forhandlingsområdene var mellom 0,3 og 0,6 % der staten hadde 0,3 %.

Figur 1 viser den relative utviklingen i snittlønn for ulike grupper i forhold til gjennomsnittlig industriarbeiderlønn, basert på SSB sin lønnsstatistikk. Vi ser at avstanden fra de vitenskapelige stillingene i staten til utdanningsgruppene i privat sektor definert som ansatte i industrien med mer enn fire års høyere utdanning har økt noe i perioden. Fra 2016 til 2017 er professorgruppens relative lønnsmessige posisjon svekket noe. Tilsvarende tendens finner vi for de øvrige vitenskapelige stillingene, og da særlig for stipendiatene.

Figur 1
Relativ lønnsutvikling. Indekser med gjennomsnittlig industriarbeiderlønn lik 100

I perioden har det vært arrangert årlige tariffkonferanser i februar. Hovedtemaene har vært:

- 2018: offentlig tjenstepensjon, årets hovedtariffoppgjør med parallelle sesjoner hvor nytt lønnsystem i staten ble drøftet.
- 2017: frontfagets status, de økonomiske utsiktene for oppgjøret 2017 og offentlig tjenstepensjon.
- 2016: årets hovedtariffoppgjør, erfaringene fra tariffoppgjørene 2015 og offentlig tjenstepensjon.

I 2016 ble det i tillegg arrangert et dagsseminar som følge av at staten hadde inngått to ulike hovedtariffavtaler; en med Unio, LO stat og YS stat og en med Akademikerne.

Det er årlig utarbeidet og presentert statistikk over medlemmenes lønn i kommunal, statlig og privat sektor, basert på medlemsundersøkelser sendt til alle medlemmene. Statistikken er tilgjengelig på forbundets nettsider. Videre er det årlig blitt produsert og oppdatert annen lønnsstatistikk til hjelp i tariffarbeidet sentralt og lokalt og for enkeltmedlemmer. Forskerforbundet utarbeider også årlige statistikker over alderssammensetning i universitets- og høyskolesektoren som underlag for blant annet lønnsarbeidet.

Institutt for Samfunnsforskning leverte i mars 2017 rapporten «Lønns- og karriereutvikling blant høyt utdannede i Norge, 2004–2014» på oppdrag fra Forskerforbundet. Rapporten viser blant annet at mens forskere i det private i snitt tjente 11 % mer enn statsansatte forskere i 2004, hadde lønnsforskjellene økt til hele 20 % i 2014. Rapporten viser også at det lønnsmessig er lite å hente på en doktorgrad; det gir blant annet ingen lønnsgevinst å jobbe som statsansatt forsker sammenlignet med en jobb som høyt utdannet uten doktorgrad i offentlig sektor eller i øvrige sektorer. Dokumentasjonen er benyttet i lønnsarbeidet og i forbindelse med kurs og seminarer.

Det er utarbeidet en ny lønnspolitisk strategi for Forskerforbundet for perioden 2017–2019 som ble vedtatt i april 2017.

I 2017 ble det også gjennomført en ny kartlegging av lønns- og karriereutviklingen til teknisk og administrativt personale ved statlige universiteter og høyskoler. Undersøkelsen ble gjennomført i

regi av FFTA med bistand fra forbundet sentralt. Undersøkelsen viser blant annet at omtrent halvparten av respondentene er misfornøyd med karrieremulighetene ved egen arbeidsplass, er litt eller veldig misfornøyd med lønn og lønnsutviklingen og i høy grad er opptatt av karriereutvikling. Samtidig er et klart flertall fornøyd med arbeidet sitt og arbeidsmiljøet.

Fra og med 2015 sluttet staten å rapportere inn data til statens sentrale tjenestemannsregister, og startet med å rapportere til A-ordningen, *STYRK-08*. Det har medført at de sentrale partene ikke lenger får statistikk og lønnsutvikling rapportert på stillingskodene i statens lønssystem, men på *STYRK*-koder. Stillingskodene og *STYRK*-kodene er ikke samsvarende. Manglende tallgrunnlag vanskeliggjør arbeidet med å følge lønnsutviklingen i de statlige stillingskodene.

2.1 Overordnet om tariffoppgjørene i perioden

Etter at Steinar Holden leverte rapporten fra Holden3-utvalget i 2013, har frontfaget lagt sterke føringer på den økonomiske rammen i offentlig sektor. Forskerforbundets krav er forankret i Forskerforbundets lønnspolitikk med sentrale forhandlinger (sentrale tiltak) og lokale forhandlinger. Lønnspolitikken og frontfaget legger også føringer for oppgjørene i tariffområder der det bare forhandles lokalt ved virksomheten.

Forskerforbundet har fulgt opp arbeidet med nytt lønssystem i staten i en arbeidsgruppe nedsatt av hovedstyret. Lokallagene har gitt innspill i en høring om nytt lønssystem. Arbeidsgruppen har foreslått et system med tre ansiennitetsstiger basert på A-tabellen. Til sammenlikning består dagens system av 41 rammer med 8 ansiennitetsstiger hver, dvs. totalt 328 ansiennitetsstiger. Forslaget fra arbeidsgruppen har vært diskutert på kurs og konferanser. Forslaget har dannet grunnlag for Unios krav til fornying av lønssystemet i staten.

I perioden har en økonomisk profil med sentrale prosentvise tillegg på A-tabellen og avsetninger til lokale forhandlinger vært viktige prioriteringer. Det er også et krav å heve minstelønnsnivåene i statlig sektor. Dagens nivå er for lavt og det er en stor utfordring at kommunal sektor har et vesentlig høyere minstelønnsnivå for sammenlignbare stillinger. I 2017 ble det et krone-/prosenttillegg på A-tabellen, med et meget lavt knekkpunkt, og i 2018 ble det generelle tillegget gitt i prosent på hele A-tabellen.

I kommunal sektor får Forskerforbundets medlemmer sin lønn regulert ved lokale forhandlinger med hjemmel i HTA kapittel 5 og 3.4. Lokale tillitsvalgte forhandler frem ramme og individuelle tillegg. Forskerforbundet har få medlemmer i KS-sektoren, og forhandler gjennomgående for små medlemsgrupper i de enkelte kommunene og fylkeskommunene. Sekretariatet bistår lokallagene og enkeltmedlemmer i de lokale forhandlingene. De lokale forhandlingene foregår under fredsplikt, men med mulighet til nemndsbehandling.

Oslo kommune er et eget tariffområde, og forhandlingssystemet har større likheter med det statlige systemet. Medlemmer i Oslo kommune er fordelt på mange stillingsgrupper. Lønnstilleggene gis gjennom generelt tillegg, justeringsforhandlinger og lokale forhandlinger.

Frem til 2018 var Forskerforbundets medlemmer i Spekter i hovedsak plassert i tre forhandlingsområder: 9, 10 og 4, henholdsvis Øvrige, Helse og Lovisenberg. I 2018 ble det fremforhandlet en ny områdeinndeling. Lønnsforhandlingene skjer forbundsvis på virksomhetsnivå. For de fleste av virksomhetene i sektoren er frontfaget bindende, selv om det heter seg at virksomhetens økonomi, konkurransesituasjon, framtidsutsikter og produktivitet skal være grunnlaget for forhandlingene mellom partene.

Flertallet av Forskerforbundets medlemmer i Virke er ansatt i virksomheter som har tariffavtale som korresponderer med hovedtariffavtalen i staten, og resultatet har i perioden derfor vært nesten identisk med resultatet i statssektoren. Forbundet har også medlemmer i Virke-områder som korresponderer med tariffavtalene i KS og Spekter. I oppgjøret i 2016 gikk forhandlingene til mekling. Tjenestepensjon var gjennomgående tema i meklingsene for alle overenskomstene. Overenskomsten for museer var den hardest pressede, men etter tøffe runder ble pensjonsordningene videreført.

Fra 1.1.2017 skilte kirken lag med staten og KA (Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter) ble arbeidsgiverforening for rettssubjektet Den norske kirke. KA har fra 1.1.2018 to hovedtariffavtaler; hovedtariffavtalen for kirkelige virksomheter som omfatter arbeidsgivere som er organer i Den norske kirke, og organisasjonsavtalen som foreløpig bare består av fem virksomheter.

I Abelia skjer forhandlingene på virksomhetsnivå mellom partene. De er de fire kriteriene virksomhetens økonomi, konkurransevne, framtidsutsikter og produktivitet som legges til grunn for forhandlingene. Frontfaget har mindre betydning for resultatet. Tillitsvalgte forhandler med arbeidsgiver om størrelsen på den økonomiske rammen og fordelingen av denne mellom generelt og individuelle tillegg. De tillitsvalgte er i varierende grad i forhandlinger eller drøftinger om deling av individuelle tillegg.

En utfordring som ble aktualisert tidlig i perioden, var den såkalte tariffhoppingen. Tariffhopping innebærer at en virksomhet ønsker å skifte arbeidsgiverforening der formålet tilsynelatende ikke er noe annet enn å kunne forhandle frem en ny tariffavtale som blir billigere for arbeidsgiver på bekostning av de ansattes rettigheter. Virksomhetenes ønske om å fri seg fra offentlig tjenestepensjon var tilsynelatende en av de sterkeste motivasjonene for skifte av arbeidsgiverforening. I oppgjøret i 2016 var det mange virksomheter som skiftet arbeidsgiverforening. I 2018 har ikke Forskerforbundet vært involvert i slike prosesser.

2.2 Hovedtariffoppgjøret 2018

2.2.1 Statlig sektor

Hovedtariffoppgjøret gikk til mekling etter brudd i forhandlingene. Meklingen pågikk 22.–24. mai. Torsdag 24. mai kunne riksmekleren legge frem en skisse som ble godtatt av partene. Etter organisasjonsmessig behandling i forbundene ble skissen vedtatt.

Rammen for oppgjøret tilsvarer økonomien i frontfaget, omlag 2,8 % med lik deling mellom lokal og sentral avsetning:

- Generelt tillegg: 1,25 % per 1. mai, minimum kr 5.100,-
- Lokale forhandlinger: 1,9 % per 1. juli
- Diverse sentrale justeringer, inklusive tømning av alternativ 1 og 2 i lønnsrammene: 0,25 % per 1. mai.

Grensen for pensjonsgivende variable tillegg ble hevet fra 56.000,- til 66.000,-.

Det ble enighet om å nedsette fire arbeidsgrupper i tariffperioden:

1. Nytt lønssystem og statistikk. Unio fikk gjennomslag for at det i denne sammenheng kan utvikles et bedre tilpasset statistikkverktøy.
2. Ny offentlig tjenestepensjon.
3. Statens fremtidige kompetansebehov med utgangspunkt i teknologisk utvikling.
4. Kompetansehevede tiltak for tillitsvalgte og ledere.

2.2.2 Kommunal sektor

Kommuneoppgjøret fant sin løsning gjennom forhandlinger natt til 1. mai. Rammen for oppgjøret i kommunal sektor ble på 2,84 %. For ansatte med høyere utdanning i kapittel 4 ble resultatet 2,94 %. For Forskerforbundets medlemmer som får sin lønn fastsatt lokalt er oppgjøret i kapittel 4 av interesse, i tillegg til frontfaget.

Opgjøret med Oslo kommune ble ferdig natt til 1. mai. Rammen for oppgjøret var på om lag 2,8 %, med følgende innretning:

- Generelt tillegg: 1,75 % per 1. mai, minimum kr 7.700,-
- Sentrale justeringer: 0,53 % per 1. mai
- Lokale forhandlinger: 0,96 % per 1. august

2.2.3 Virke HUK

Forhandlingene med Virke ble gjennomført 5. september 2018. Forhandlingene var krevende spesielt for landsoverenskomsten museer og andre kulturinstitusjoner. Det var særlig press på ulempetilleggene. Til slutt ble resultatet av oppgjørene i korresponderende områder kopiert inn i respektive landsoverenskomster. Ingen av virksomhetene der Forskerforbundet ha medlemmer var gjenstand for tariffhopping i 2018.

2.2.4 Spekter

De fleste virksomhetene i Spekter helse har fått et resultat i tråd med frontfaget og resultatet i offentlig sektor. I hele sektoren er det et sterkt press fra arbeidsgiver for å få endret arbeidstidsordningene.

Spekter ble delt inn i nye forhandlingsområder. Område 10 er blitt område 13. Museene som var plassert i område 9, Øvrige, er flyttet til område 1, Kulturvirksomheter. Denne endringen medfører at Forskerforbundet er den største aktøren i Unio innen område 1. Sykehusene og Lovisenberg er i område 10 og 13, og forbundet har fremdeles medlemmer i områdene 4 og 9.

Områdene i Spekter:

Område 1: Kulturvirksomheter

Område 2: Norges Bank

Område 3: Avinor

Område 4: Virksomheter med definerte samfunnsoppdrag

Område 5: Nettbuss

Område 6: NRK

Område 7: NSB

Område 8: Posten

Område 9: Øvrige virksomheter

Område 10: Helseforetak med sykehusdrift

Område 11: Øvrige helseforetak

Område 12: Virksomheter innen helse, velferd og oppvekst

Område 13: Sykehus med driftsavtaler

Område 1:

Forhandlingene i område 1 var preget av oppgjør rundt frontfagsrammen, med unntak av Nasjonalmuseet (3,45 % årslønnsvirkning). Flere virksomheter opplevde utfordringer rundt tariffesting og pensjonsordningen.

Område 4:

Forhandlingene var preget av oppgjør rundt frontfagsrammen. Bistand i Forskningsrådet, som endte i enighet ved fornying av lønnsystem og et framforhandlet resultat på 3,0 %.

Område 10:

Resultatet i området er om lag på frontfaget. Vanskelig å få endret overenskomst. Vanlige saker som reisetid og forskningspermisjon møtes ikke.

Område 9 og 12

Forhandlingene i virksomhetene ble preget av frontfagsrammen bortsett fra Norsk Barnebokinstitutt med et resultat på 4,1 %.

Område 13:

Resultatet samsvarte med frontfaget.

2.2.5 Abelia

Overenskomsten mellom Forskerforbundet og Abelia/NHO skulle ha vært forhandlet høsten 2018, men ble først forhandlet i januar 2019. Overenskomsten gjelder for to år. Uavhengig av overenskomstens varighet kan arbeidsgiver si opp lokale særavtaler som er fremforhandlet ved virksomheten. Forskerforbundets prioritering er å sikre rettighetene til tillitsvalgte og å styrke de lokale særavtalenes status.

All lønnsdannelse, både forhandling av den økonomiske rammen og fordelingen av denne, skjer lokalt. De lokale forhandlingene løste seg i virksomhetene så nær som i NIKU som ble løst i mekling. Det var en del utfordringer i forbindelse med at fem forskningsinstitutter på Sør- og Vestlandet i løpet av 2018 fusjonerte til Norwegian Research Centre AS (NORCE).

2.2.6 KA

I KA ble det ført separate lønnsforhandlinger for medlemmene av de to tariffavtalene. I begge forhandlingene ga Forskerforbundet forhandlingsfullmakt til Presteforeningen. Forhandlingene om ny tariffavtale for Den norske kirke endte i brudd, men partene kom til enighet i mekling 18. september 2018. Forhandlingene om organisasjonsavtalen i KA ble gjennomført 25. oktober.

2.3 Mellomoppgjøret i 2017

Mellomoppgjøret i 2017 ble løst gjennom forhandlinger i alle sektorer.

2.3.1 Statlig sektor

Rammen for oppgjøret ble om lag 2,4 %. Dette ble fordelt mellom et generelt tillegg på A-tabellen på 0,33 % per 1. mai og en lokal avsetning på 0,8 % per 1. juli. Forskerforbundet fikk gjennomslag for at den endelige utregningen av avsetningen til lokale forhandlinger gjøres i den enkelte virksomhet. Arbeidet med nytt lønssystem skulle fortsette med tanke på å forhandle et nytt lønssystem i oppgjøret i 2018. I lønssystemet ble ubrukte koder slettet og lønnsramme 26 og 45 fjernet (prestestillinger).

Det ble foretatt små justeringer i kapittel 2 og 3 i hovedtariffavtalen. Blant annet ble særskilt nemnd fjernet og heldagsstilling ble endret til heltidsstilling. C-tabellen falt bort med den konsekvens at det må beregnes timelønn i stedet.

I brev til forhandlingsstedene skisserte KMD den nye beregningsmetoden for de lokale pottene, og presiserte at lønnsopplysninger skal gis til de tillitsvalgte i et hensiktsmessig format slik at partene lokalt blir likeverdige. Begge presiseringene ble tatt inn i brevet med bakgrunn i Forskerforbundets arbeid.

2.3.2 Kommunal sektor

Opgjøret i kommunal sektor for ansatte som får sin lønn regulert etter kapittel 4, ble avsluttet 27. april. I hovedsak ble oppgjøret gitt som et generelt tillegg og justering av minstelønnssetningene. For Forskerforbundets medlemmer i kapittel 5 og 3.4 varierte resultatet, men tendensen var at de kom litt bedre ut enn frontfaget og resultatet i kapittel 4.

I Oslo kommune ble rammen for oppgjøret også 2,4 %, og gitt som et generelt tillegg på 2,15 %, minimum kr 9.000,-.

2.3.3 Virke

I mellomoppgjøret i 2017 ble forhandlingene i Virke HUK gjennomført på rekordraske tre timer den 13. juni. Rammen ble på om lag 2,4 % og profilen var i tråd med forbundets krav.

2.3.4 Spekter

Rammen for oppgjøret lå på om lag 2,4 % i helseforetakene og noe bedre i enkelte virksomheter i Spekter Øvrige.

2.3.5 Abelia

For virksomhetene i Abelia ble de lokale forhandlingene gjennomført på virksomhetsnivå. Rammen fastsettes mellom de lokale partene basert på frontfaget og de fire kriteriene økonomi, konkurransevne, produktivitet og framtidsutsikter.

2.3.6 KA

Forhandlingene ble gjennomført 20.–21. juni for fellestrådene m.m. (virksomheter utenom rettssubjektet Den norske kirke) og 22.–23. juni for rettssubjektet Den norske kirke. Presteforeningen forhandlet på vegne av Forskerforbundet.

2.4 Hovedtariffoppgjøret 2016

2.4.1 Statlig sektor

Selv om utsiktene til et godt lønnsoppgjør i 2016 var små, medførte forhandlingene om hovedtariffavtalen store endringer. Den største endringen var at staten fikk to hovedtariffavtaler. Unio, LO stat og YS stat fikk en felles avtale (den store avtalen) og Akademikerne fikk sin egen (den lille avtalen). Den økonomiske rammen endte opp på om lag 2,4 % som var frontfaget. Unio, LO stat og YS stat brøt forhandlingene, og kom til enighet i meklingen. Hovedårsaken til brudd i forhandlingene var forslag om fjerning av A-tabellen, nytt lønssystem og uklarheter rundt forhandlinger om ny offentlig tjenestepensjon. Statens lønssystem ble et minstelønssystem da toppen på alle spenn og rammer ble fjernet. Det ble gjort endringer i forhandlingsbestemmelsene. De uorganiserte ble omfattet av den store avtalen. Profilen på oppgjøret hadde følgende fordeling: Generelt tillegg på A-tabellen: 1,15 % per 1. mai. Lokale avsetninger: 1,5 % per 1. juli.

I etterkant av oppgjøret var mange problemsstillinger uavklarte; hvordan skulle man beregne de lokale pottene, hvilke ansatte hørte til hhv den store og lille avtalen, og hvem hadde ansvar for dobbeltmedlemmene.

2.4.2 Kommunal sektor

Årets oppgjør fikk sin løsning innenfor rammen av frontfaget på 2,4 %. For kapittel 4 ble det en klar utdanningsprofil. Forskerforbundets medlemmer henter ut sine lønnstillegg i lokale forhandlinger med hjemmel i kapittel 5 eller 3.4. Forskerforbundet hadde ingen nemndsbehandlinger i 2016.

2.4.3 Virke

Den største utfordringen for Virke HUK-området i 2016 var tariffhopping. Virke erfarte at flere virksomheter skiftet til arbeidsgiverforeningene Spekter og Abelia. LHL og Nasjonalmuseet meldte seg inn i Spekter, mens Kreftforeningen gikk til Abelia.

Forhandlingene mellom Virke og Unio-forbundene ble brutt og gikk til mekling. Hovedtema for meklingen var de tariffestede pensjonsordningen. Virke ønsket adgang til å svekke bestemmelsene om pensjonsordning i overenskomstene. Alle fagforbundene ønsket å bevare bestemmelsen slik den var nedfelt i overenskomstene. Museumsoverenskomsten var under sterkest press. Etter mekling ble pensjonsordningene videreført for alle overenskomstene. Det økonomiske oppgjøret fulgte resultatet i korresponderende områder i offentlig sektor.

2.4.4 Spekter

I Spekter var det høy aktivitet. Der Forskerforbundet allerede hadde tariffavtaler (B-del) gikk forhandlingene som normalt. Stort sett endte den økonomiske rammen på om lag 2,4 % som var identisk med frontfaget.

Nasjonalmuseet og LHL meldte seg inn i Spekter, og begge deres lokale tariffavtaler (B-deler) gikk til mekling. I begge disse forhandlingene og meklingen var pensjon det sentrale tema. Streik ble unngått i begge virksomheter.

2.4.5 Abelia

Forskerforbundet fremmet krav om endringer i overenskomsten med Abelia. Målet var å sikre de ansattes arbeidsvilkår bedre. Blant annet ved at de lokale særavtalene ikke ensidig kunne sies opp til bortfall i tariffperioden. Kravet ble ikke tatt til følge. Kreftforeningen meldte seg inn i Abelia og Forskerforbundet etablerte en særavtale. Lønnsoppgjøret for øvrig gikk som normalt.

2.4.6 KA

Tariffoppgjøret i KA fulgte resultatet i kommunal sektor for fellesrådene m.m. (virksomheter utenom rettssubjektet Den norske kirke) og statlig sektor for rettssubjektet Den norske kirke. Presteforeningen forhandlet på vegne av Forskerforbundet.

Som følge av tariffhoppingen på arbeidsgiversiden, ønsket KA å etablere en tariffavtale for virksomheter som ikke hadde plikt eller adgang til å være medlem i offentlig tjenestepensjon. En slik avtale ble etablert; den såkalte organisasjonsavtalen.

2.4.7 Lokale forhandlinger alle sektorer

En forutsetning for gode lokale oppgjør er at det gjøres et godt og grundig forarbeid både sentralt og lokalt. Satsingen på workshops, lokallagsbesøk, kurs og konferanser, samt godt gjennomførte forhandlinger har i perioden gitt positiv uttelling i det lokale lønnsarbeidet.

I tillegg til grunnkurs i forhandlinger blir det hvert år arrangert sektorvise dagsseminar for tillitsvalgte om lokale lønnsforhandlinger. Det er også lagt vekt på å øke bevisstheten hos medlemmene om deres egen lønnsutvikling ved å tilby medlemsmøter med tema «Hvordan skrive lønnskrav».

3 Arbeidsvilkår

3.1 Fast tilsetning som hovedregel

Hovedregelen etter arbeidsmiljøloven og statsansattelloven er fast ansettelse, og Forskerforbundet har over lengre tid arbeidet for redusert bruk av midlertidig ansettelse. Til tross for dette er det fortsatt høy bruk av midlertidighet i universitets- og høyskolesektoren og det er også problemer med midlertidig ansettelse i helsesektoren og andre steder.

En viktig årsak til midlertidigheten er at mange oppgaver er eksternt finansierte og at det er mange kortvarige prosjekter. Tallene viser imidlertid at bruken av midlertidige ansettelser i universitets- og høyskolesektoren har vært høy over tid til tross for store endringer som antall studenter, innføring av kvalitetsreformen og økende eksternt finansiering.

Andelen midlertidig ansatte innen undervisnings- og forskerstillinger er så godt som uendret fra 2002 til 2017. Det har vært en nedgang for gruppen saksbehandler-/utrederstillinger, men også her er midlertidigheten fortsatt langt høyere enn det som er vanlig ellers i arbeidslivet (8,4 % i snitt i 2017).

Tabell 1 Andel årsverk i midlertidig ansettelse i statlig UH-sektor

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Undervisnings- og forskerstillinger	20,1	19,9	19,8	19,4	19,6	18,8	18,2	17,7	18,1	18,4	18,4	18,3
Saksbehandler- / Utrederstillinger	19,9	17,5	17,8	16,2	16,7	14,8	14,2	14,3	14,3	13,7	13,0	12,5

I tillegg til disse tallene kommer åremålsstillinger etter universitets- og høyskoleloven, stipendiat, postdoktorer og lederstillinger. Dette medfører at samlet nivå på midlertidighet i universitets- og høyskolesektoren for gruppen vitenskapelig ansatte totalt er langt høyere.

Tabell 2 Andel midlertidige ansatte totalt for hele statlig UH-sektor, og for gruppen vitenskapelig ansatte samlet sett inkludert stipendiat og postdoktor.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Alle årsverk	33,6	33,8	34,1	34,3	34,4	33,0	31,9	32,1	32,5	33,0	33,5	33,0
Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger	43,9	45,1	45,9	46,5	46,3	45,0	44,3	43,9	44,6	45,2	45,9	45,9

Forskerforbundet oppdaterer og formidler tallgrunnlag for bruken av midlertidig ansettelse i universitets- og høyskolesektoren. Et slik omforent tallgrunnlag var avgjørende for å få gjennomslag for at nivået på midlertidigheten var et problem.

Det foreligger ikke noen tilsvarende samlet dokumentasjon på bruken av midlertidig ansettelse for instituttsektoren og universitetssykehusene. Bildet synes imidlertid å være mer variert i disse sektorene. Det er konstatert utstrakt midlertidighet ved Oslo universitetssykehus (OUS). Våren 2018 ble det utarbeidet en rapport om arbeidet med å redusere midlertidighet blant forskere i instituttsektoren og helsesektoren, på oppdrag fra forbundets lokallag ved Folkehelseinstituttet og Oslo universitetssykehus. Rapporten «Fast ansettelse som hovedregel. Beste praksis i norske forskningsinstitutter» av Plachte Research & Consulting ble presentert på et frokostseminar 21. august 2018.

I perioden har Forskerforbundets juridiske seksjon bistått i flere saker om ulovlig midlertidig ansettelse, med positivt resultat for medlemmene. Gjennom korrespondanse med arbeidsgivere, herunder varsler om søksmål, har vi også oppnådd at medlemmer som er ulovlig midlertidig ansatt har fått fast stilling. Forskerforbundet har ført en sak for Høyesterett i perioden. Saken gjaldt spørsmålet om oppsigelsesvern og fortrinnsrett for en ansatt på ekstern finansiering. Forbundet fikk medhold i lagmannsretten i at en oppsagt forsker 1109 var å anse som internt finansiert og hadde fortrinnsrett til stilling som førsteamanuensis. Saken ble imidlertid anket til Høyesterett i den delen som gjaldt fortrinnsretten, og Høyesterett kom under dissens frem til at en forsker 1109 ikke hadde fortrinnsrett til en stilling som førsteamanuensis. Forbundet fikk medhold i spørsmålet om stillingsvern og forskeren ble fast ansatt på interne midler. Spørsmålet om fortrinnsrett til vitenskapelig stilling er nå regulert i forskrift til statsansatteloven. Høyesterettsdommen har dermed ingen betydning i spørsmålet om forsker 1109 har fortrinnsrett til stilling som førsteamanuensis.

Forskerforbundet har fortsatt arbeidet med å redusere midlertidigheten for arkeologer. Arbeid av MAARK (midlertidige arkeologers forening), lokallagene og forbundet sentralt har bidratt til en betydelig bedring i situasjonen for arkeologer de siste årene. Flere fylkeskommuner har ansatt faste feltarkeologer og landsdelsmuseene benytter også i langt større grad faste feltledere og feltarkeologer – og lengre kontraktperioder for midlertidige. Det er stadig en utfordring at utgravingsaktiviteten er fluktuerende, at selve utgravingsdelen mange steder er sesongbetont, at tiltakshavers plikter ikke tilstrekkelig dekker nødvendig etterarbeid og at det overordnede ansvaret for kulturminnene er spredd på flere departementer. Derfor er det fremdeles mange midlertidig ansatte arkeologer, og til dels dårlige lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår blant dem. MAARK har årlig kartlagt situasjonen blant de midlertidige arkeologene og publiserer årlige rapporter som publiseres på Forskerforbundets nettsider og brukes i påvirkningsarbeidet. Forbundet har tatt opp saken om midlertidighet blant arkeologer i høringsuttalelser om ny regionreform, overføring av oppgaver fra stat til fylkeskommune og ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven.

Midlertidighet og betydningen av fast ansettelse trekkes frem i alle sammenhenger der det er naturlig i møte med politikere og beslutningstakere. Midlertidig ansettelse er blant annet tatt opp i møter med politiske partier, på innspillskonferansen til langtidsplanen 12.06.17, samt i en rekke uformelle møter med aktører i sektoren, bl.a. Universitets- og høyskolerådet, Forskningsrådet, politisk ledelse i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Temaet tas kontinuerlig opp på grunnopplæringskursene, for å sikre at våre tillitsvalgte arbeider for faste ansettelser ved sin virksomhet. Temaet aktualiseres også på lokale kurs og i møter med arbeidsgiver i enkeltsaker.

Det er i hele perioden lagt ned et betydelig arbeid i forbindelse med ny lov om statens ansatte, både i forkant og i etterkant av at loven ble vedtatt. Det ble arbeidet overfor aktører både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden og i det politiske miljøet for å oppnå gjennomslag for forbundets synspunkter. Det ble avgitt høringsuttalelse og det har vært en omfattende opplæring av tillitsvalgte i ny lov. Det har også vært avgitt høringsuttalelse til forskrift til statsansatteloven. Forskerforbundet fikk gjennomslag for at Stortinget presiserte at det ikke skal være videre adgang til midlertidig ansettelse i statsansatteloven enn i arbeidsmiljøloven. Etter at det i 2018 ble satt ned et utvalg som skal gjennomgå regelverket for universiteter og høyskoler, har forbundet levert innspill til utvalget om endringer i ansettelsesvilkår som følger av UH-loven med forskrifter.

Beregningen av ansettelsestiden for stipendiater som går direkte over i annen stilling, har blitt endret. I forskrift til lov om statens ansatte og i forskrift til universitets- og høyskoleloven, er det

fastsatt at tid til eget doktorgradsarbeid ikke skal medregnes i ansettelsestiden. Forskerforbundet avga høringsuttalelse til disse forskriftsendringene. Forskerforbundets hovedstyre mente at to år av stipendiatperioden burde telle med i ansettelsestiden, men dette fikk ikke Forskerforbundet gjennomslag for.

Midlertidighet var også et sentralt poeng i forbundets innspill til Underdal-utvalget der det blant annet ble fremhevet at den utstrakte bruken av midlertidig ansettelse, sammen med en økt og uforpliktende bruk av postdoktorstillingen, bidrar til å underminere det ordinære vitenskapelige karriereløpet og gjør en vitenskapelig karriere langt mindre attraktiv.

I høringsuttalelsene til lov om statens ansatte, forskrift til statsansatteloven og forskrift til universitets- og høyskoleloven har forbundet tatt opp at det er uheldig med unntak fra stillingsvern i forskriftene.

Forskerforbundet inngikk overenskomst med Spekter med virkning fra 19. april 2018 som gir virksomheter organisert i Spekter anledning til å ansette midlertidig i stillingene som stipendiat og postdoktor, med likelydende formuleringer som «Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat.» som er fastsatt i medhold av universitets- og høyskoleloven.

3.2 Ivareta og utvikle medbestemmelse

Medbestemmelse er et sentralt tema i forbundets sentrale kursrekke og inngår i alle grunnkursene, kurs i forhandlinger og lov og avtaleverk for statlig og privat sektor. *Medbestemmelse og tillitsvalgrollen* er tatt inn som tema på de sentrale omstillingskursene. I tillegg har det vært gjennomført en rekke lokale kurs og seminarer der medbestemmelse er tema. Forskerforbundet har deltatt i arbeidet med å lage *Håndbok for Unio-tillitsvalgte*, som ble ferdigstilt i 2018.

Siden 2014 har det vært gjennomført en rekke omstillinger i virksomheter der Forskerforbundet har medlemmer. Etterspørselen etter bistand og hjelp har vært meget stor, både fra tillitsvalgte og enkeltmedlemmer. Lokalt har de tillitsvalgte stått i krevende prosesser knyttet til ivaretagelse av medbestemmelsen, og i vanskelige spørsmål som lønnsutjevning blant ansatte eller flytting av arbeidsplasser. I forbindelse med de store omstillingene i UH-sektoren er det inngått omstillingsavtaler som skal sikre medbestemmelsen i disse prosessene. Lokallag og tillitsvalgte følges opp fortløpende og er sikret bistand både politisk, tariffmessig og med advokathjelp i individuelle arbeidsforhold. Omstillingene skjer både i statlig, kommunal, privat og øvrige sektorer.

I perioden har det vært flere store fusjoner i universitets- og høyskolesektoren. Selve Kunnskapsdepartementet har også hatt en større omstilling som har hatt direkte påvirkning på underliggende virksomheter (den såkalte Gjedrem-prosessen).

I instituttsektoren ble etableringen av NORCE en krevende prosess. Selskapet Norwegian Research Centre AS ble stiftet 3. juli 2017 og fem forskningsinstitutter på Sør- og Vestlandet ble i løpet av 2018 integrert i selskapet. Disse er Agderforskning AS, Christian Michelsen Research AS, International Research Institute of Stavanger AS, Teknova AS og Uni Research AS. De største eierne i NORCE er Universitetet i Bergen, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder. I samarbeid med de tillitsvalgte i de respektive instituttene kom ledelsen i NORCE frem til en pensjonsordning som ble felles for alle ansatte. Det var forhandlinger om ny særavtale høsten 2018, men disse forhandlingene var ikke sluttført ved årsskiftet. Forhandlingene var utfordrende siden rettigheter ved fem institutt skulle harmoniseres.

Mange virksomheter utenfor kommunal og statlig sektor har hatt press på endringer i etablerte pensjonsordninger. Forskerforbundet har bistått de tillitsvalgte i disse prosessene.

Forskerforbundet har sammen med fem andre fagforeninger inngått kontrakt med AFI om gjennomføring av et årlig medbestemmelsesbarometer på nasjonalt nivå i perioden 2016–2021. Barometeret har levert årlige rapporter. Rapportene for 2016 og 2017 viser at praktiseringen av ordningene i den norske arbeidslivsmodellen ser ut til å være under betydelig press, færre arbeidstake-

re opplever å ha mye innflytelse på egen arbeidssituasjon, og om lag 45 % opplever at arbeidslivet utvikler seg i en mer autoritær retning.

I tillegg er det igangsatt et arbeide med å utvide barometeret med egne sektorvise undersøkelser for forbundets medlemmer. I 2018 ble det gjennomført en undersøkelse av medbestemmelse blant våre medlemmer i statlig tariffområde. Forskerforbundet har brukt resultatene fra barometeret aktivt både i forbindelse med kurs og seminarer samt i forbindelse med påvirkningsarbeid for bedre partssamarbeid i alle sektorer.

3.3 Akademisk frihet som grunnleggende premis

Forbundet har arbeidet for å styrke forskningsfriheten utenfor academia, i instituttsektoren, ABM- og sykehussektoren, samt for å løfte fram sammenhengen mellom akademisk frihet og rettighetspolitikk. Akademisk frihet er ved en rekke anledninger tatt opp av Forskerforbundets leder i det offentlige ordskifte, og er også tatt opp som tema på sektorseminarer, kurs og samlinger med tiltsvalgte og medlemmer.

Forbundet har videreført arbeidet fra forrige periode, hvor bl.a. en undersøkelse av akademisk frihet i Europa bidro til støtte bevissthet om av akademisk frihet i Norge. Et forslag om å opprette en arbeidsgruppe for å se på hvordan institusjonene har oppfylt pålegget om å verne og styrke den akademiske friheten ble positivt mottatt av kunnskapsministeren, men ble aldri fulgt opp av regjeringen.

Oppslag i media om politisk press på enkelte forskningsmiljøer resulterte i en større offentlig diskusjon om forskningsfrihet også for institutter som utfører oppdragsforskning og forvaltningsopp-gaver. Forskerforbundet deltok aktivt i debatten og har i perioden hatt et løpende samarbeid med Forskningsinstituttene fellesarena om å sikre bruken av forskningskontrakt.

I forbindelse med forskningspolitisk seminar 2016 og som en tidlig start på valgkampen før stortingsvalget 2017 fikk forbundet alle de politiske partiene til å undertegne på «*Forskerløftet*», en erklæring om å respektere forskning og forskernes autonomi. Erklæringen inneholder blant annet en ordlyd om at partiene forplikter seg til å «forsvare den akademiske friheten – i Norge og i andre land. Akademisk frihet er avgjørende for forskning av høy kvalitet og en opplyst samfunnsdebatt». Forskerløftet er også henvist til av politikere og Kunnskapsdepartementet.

På Nordisk møte (hvor vi møter våre søsterorganisasjoner i Norden) i 2016 ble det utarbeidet en felles uttalelse hvor man blant annet krever akademisk frihet og autonomi for forskere.

Forskerforbundet skrev et notat, *Akademisk frihet under press*, som er publisert i skriftserien 1/2017. Notatet er oversatt til engelsk og danner grunnlag for videre debatt og politikktutvikling.

I samarbeid med Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) arrangerte Forskerforbundet et seminar om akademisk publisering 24. mai 2016. Spørsmålet knyttet til publiseringsfrihet og politikk for åpen tilgang er også fulgt opp gjennom innspill og dialog med politiske myndigheter og ved institusjonene.

I perioden med norsk formannskap i Bologna-prosessen reiste Forskerforbundet i dialogen med Kunnskapsdepartementet i BFUG (Bologna Follow Up Group) spørsmålet om hvordan indikatorer om institusjonell autonomi og akademisk frihet skal utformes som del av rapporteringsgrunnlag i Bologna-prosessen. I arbeidet med ETUCE sitt innspill til nytt kommunike i Bolognaprosessen var akademisk frihet en av fire hovedprioriteringer (jf. kapittel 4.5).

I debatten i kjølvannet av regjeringens mulighetsstudie for mulige tilknytningsformer for statlig UH-sektor har spørsmålet om den individuelle akademiske friheten opp mot institusjonell autonomi igjen blitt aktualisert og forbundet har engasjert seg i det offentlige ordskiftet om dette. På Forskningspolitisk seminar i november 2018 «*Rom for kvalitet, kreativitet og risiko*», var akademisk frihet blant temaene som ble belyst.

3.4 Varsling og ytringsfrihet

Forskerforbundet følger jevnlig opp med bistand i konkrete saker og med orienteringer om regelverk og rettigheter.

Perioden har vært preget av økt oppmerksomhet omkring trakassering, herunder seksuell trakassering. Hovedstyret gikk offentlig ut med sin støtte til oppropet #MeTooAkademia i desember 2017 og oppfordret medlemmene til å signere. Videre er Forskerforbundet representert i arbeidsgruppe oppnevnt av UHR som skal se på retningslinjer for å håndtere varslingsaker.

Det har vært nedsatt et offentlig utvalg som har foretatt en helhetlig gjennomgang av dagens varslingsregelverk. Unio var representert i utvalget, og opprettet i den forbindelse en intern arbeidsgruppe/referansegruppe med en representant fra hvert medlemsforbund. Forskerforbundet har deltatt i arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen hadde flere møter og var blant annet på studietur til Utrecht med besøk i det nederlandske Varslingshuset ('Huis voor klokkenluiders').

Varslingsutvalget fremla sin rapport den 15. mars 2018 (NOU 2018:6 *Varsling – verdier og vern. Varslingsutvalgets utredning om varsling i arbeidslivet*). Rapporten har vært diskutert i Unios arbeidsgruppe, og Forskerforbundet har avgitt høringsuttalelse til rapporten.

3.5 Immaterielle rettigheter

Forskerforbundet har arbeidet aktivt for å få gjennomslag for forbundets rettighetspolitikk innenfor alle virksomheter der vi har medlemmer. I stor utstrekning har arbeidet også gitt gode resultater.

I tillegg til arbeidet med opphavsrett og åpen tilgang (Open Access), har Forskerforbundet i økende grad engasjert seg i forskningsetikk, et tema som også har relevans for rettighetsproblematikken. Forskerforbundet har blant annet deltatt i et bredt europeisk konsensuspanel som har utviklet en veileder om forskningsintegritet for forskningsinstitusjonenes arbeid med forskningsetikken. Prosessen ble sluttført på møte i Bonn 7. februar 2018. Hensikten med erklæringen er å supplere eksisterende rammeverk ved å fokusere spesifikt på det institusjonelle ansvaret for styrking av integritet. Denne såkalte PRINTEGER-Bonn-erklæringen: *Forskningsintegritet i praksis – veileder for forskningsutførende organisasjoner* er publisert i *Science and Engineering Ethics* og foreligger også i norsk oversettelse.

Forskerforbundet gitt innspill i flere høringsrunder, blant annet til «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi» samt den nye loven om organisering av forskningsetisk arbeid. På grunnlag av innspill fra Opphavsrettsutvalget utarbeidet Forskerforbundet en omfattende høringsuttalelse til rapporten «Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater». Kunnskapsdepartementet tok hensyn til flere av innspillene våre i «Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler» som ble lansert i august 2017. I oppfølgingen av de nasjonale retningslinjene følger Forskerforbundet arbeidet med opprettelsen av nytt nasjonalt vitenarkiv.

Forskerforbundet avga høringsuttalelse til forslaget til ny åndsverklov, samt deltok på komiteehøringen om loven. Forskerforbundet har i hovedsak fått gjennomslag for våre synspunkt i den endelige loven som ble iverksatt 1. juli 2018.

For å lære mer om Europakommisjonens arbeid med modernisering av opphavsretten, hadde Opphavsrettsutvalget i mai 2017 seminar med den norske EU-delegasjonen i Brussel. Seminaret ga oss også innblikk i andre sider av delegasjonens arbeid.

Forskerforbundet har videreført det gode samarbeidet med Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO), og vi arrangerte i mai 2016 et fellesseminar med NFFO om akademisk publisering. Vi har også god kontakt med andre aktører som for eksempel De nasjonale forskningsetiske komiteer.

Forskerforbundet har ellers vært representert på en rekke møter, seminarer og kurs om immaterielle rettigheter, åpen tilgang og forskningsetikk. Forskerforbundet registrerer også et økende antall enkeltsaker og henvendelser som gjelder medlemmenes immaterielle rettigheter, blant annet eierskap til undervisningsmateriell, samt nettbasert undervisning. For øvrig uttaler vi oss ikke i enkeltsaker som gjelder påståtte brudd på forskningsetikken, men bistår medlemmene i å ivareta rettsikkerheten deres gjennom slike prosesser.

3.6 Diskriminering og likestilling

Temaet kjønnsbalanse er tatt opp i flere møter og innspill til regjering og politiske partier. Dette både som eget punkt og som særskilt tema i forbindelse med rekruttering til forsknings- og kunnskapssektoren.

Forskerforbundets politikk for likestilling er revidert (skriftserien, notat 7/2017). Det føres årlig statistikk over kjønnsbalansen i vitenskapelige stillinger i UH-sektoren. Statistikken danner blant annet grunnlag for forbundets påvirkningsarbeid. Forskerforbundet har hatt som mål at kvinneandelen i toppstillinger øker med 2 prosentpoeng i året, og har blant annet bedt myndigheter og institusjoner om å sette måltall for å øke andelen kvinner i vitenskapelige toppstillinger og faglige lederstillinger. Kvinneandelen i vitenskapelige stillinger i UH-sektoren har økt i både 2016 og 2017, og man kan nå snakke om en tilnærmet likestilling innen undervisnings- og forskningsstillinger samlet sett. Likevel gjenstår en del før kvinneandelen er akseptabel på professornivå. I 2017 var andelen 29,3 %. Det tilsier en framgang på 1,5 prosentpoeng fra året før. For toppstillingen Forsker 1183 er kvinneandelen raskt steget til 45,7 % noe som nesten er en fordobling på 5 år.

Forskerforbundet har i perioden levert egne høringsuttalelser, og bidratt inn i Unios arbeid med høringer på området likestilling og diskriminering. Forskerforbundet er også representert i Unios gruppe for likestilling, og har bidratt til Unios markeringer av 8. mars og likelønnsdagen, samt presseuttalelser.

Forskerforbundet har solid erfaring og kompetanse om diskrimineringsspørsmål, og vi har hatt flere saker knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag som kjønn, etnisitet, alder og nedsatt funksjonsevne. Sakene har i hovedsak vært knyttet til diskriminering ved ansettelse og oppsigelser. I enkeltsaker har vi også oppnådd økonomisk erstatning for medlemmer som har blitt diskriminert.

Forbundet har videre hatt fokus på å bringe saker som ikke løser seg lokalt inn for Likestillings- og diskrimineringsombudet. Diskriminering er også et tema forbundet har hatt fokus på og behandlet på sentrale og lokale kurs.

Forskerforbundet deltok med foredrag om kjønnsbalanse i akademia på EIs konferanse for medlemsorganisasjoner i høyere utdanning og forskning i november 2016, og holdt også innlegg om likestilling i Akademia på ESSDE-møte i 2017 (European Sectoral Social Dialogue in Education). På Education Internationals kvinnekongress i 2018 tok forbundet del i diskusjoner om kjønnsbalanse og diskriminering i høyere utdanning og forskning.

3.7 Livsfasepolitikk og pensjon

Perioden har vært preget av til dels krevende forhandlinger om offentlig tjenstepensjon. Etter brudd i forhandlingene i mai 2016, ble samtalen mellom de sentrale parter om offentlig tjenstepensjon gjenopptatt i 2017. Offentlig tjenstepensjon var et av temaene på forbundets tariffkonferanse i 2018. Den 3. mars 2018 ble partene enige om et forslag til ny pensjonsordning for ansatte i offentlig sektor. Forskerforbundet sendte forslaget til avtale på uravstemning der 5.848 (93,06%) stemte ja til avtalen, og 436 (6,94%) stemte nei til avtalen. Uken før uravstemningen ble det holdt et dagsseminar for tillitsvalgte om pensjonsavtalen der både avtalen og prosessen med uravstemning ble tatt opp. Forskerforbundet har også besøkt lokallag og informert om innholdet i den nye avtalen om offentlig tjenstepensjon. I juni 2018 ble det klart at alle partene i arbeidslivet sa ja til ny offentlig tjenstepensjon. Den nye pensjonsordningen vil gjelde fra 2020 for alle som har offentlig tjenstepensjon og er født i 1963 og senere. Mange vil da få pensjon både fra dagens tjenstepensjon og den nye tjenstepensjonen i fremtiden.

Forskerforbundets sentrale kursrekke er utvidet med egne kurs i pensjon for medlemmer og tillitsvalgte. Disse kursene har fått veldig gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Videre har mange lokalag hatt pensjon som tema på sine samlinger, og sekretariatet har bidratt med innlegg.

Livsfasepolitikk er ivaretatt gjennom Forskerforbundets deltakelse i Unios IA-gruppe. I tillegg er arbeidstakeres mulighet til å tilpasse sine arbeidsoppgaver til livssituasjon tatt opp i arbeidet med diskriminerings spørsmål og i enkeltsaker.

4 Forsknings- og innovasjonspolitik

4.1 FoU-innsats på nivå med andre nordiske land

Det er en norsk målsetting – i tråd med EUs mål – at minst 3 % av bruttonasjonalproduktet (BNP) skal gå til FoU. Norge har ved siste samlede oversikt (2016) samlede FoU-utgifter på 63 mrd., noe som vil si 2,03 % av BNP. Det er det høyeste nivået noensinne, men betydelig under de andre nordiske landene som har om lag 3 % av BNP, og også under OECD-snittet på 2,35 %. Forskningsinnsatsen i Norge ligger også bak de andre nordiske landene målt som forskningsinnsats per innbygger. Det er særlig den private andelen av samlede FoU-utgifter som er lav i Norge. FoU-utgiftene som andel av utgifter i offentlig forvaltning er på nesten 2 % og er høyere enn våre naboland.

Forskerforbundet har gjennom hele perioden argumentert for at det offentlige må ta et sterkere ansvar for å stimulere til økt forskningsinnsats i næringslivet. Det offentliges andel av innsatsen bør økes til 1,5 % av BNP, og ikke 1 % slik målsettingen er per nå. Forskerforbundet har påpekt behovet for økt samlet FoU-innsats i forbindelse med statsbudsjettarbeidet, i innspill og arbeid opp mot langtidsplan, partiprogrammene og andre steder det er relevant. Budsjettarbeidet er gjennomført i dialog med Unios statsbudsjettgruppe, og i samarbeid med Unios arbeidsgruppe for høyere utdanning og forskning.

Det har vært viktig for Forskerforbundet å få hele regjeringen til å slutte seg til ambisjonene om økt forskningsinnsats. Vi har derfor lagt vekt på å utfordre også andre departementer enn kunnskapsdepartementet på deres forskningsinnsats samt arbeidet for at statsministeren skulle lede regjeringens forskningsutvalg. Etter siste regjeringsskifte har vi fått egen statsråd for forskning og høyere utdanning, slik Forskerforbundet har etterspurt.

I innspill til revidert langtidsplan har forbundet pekt på at langtidsplanen er et viktig langsiktig styringsverktøy, men at den må bygge på et solid kunnskapsgrunnlag og et bredt offentlig ordskifte om samfunnsutfordringer, veivalg og prioriteringer. Langtidsplanen kan ikke erstatte tradisjonen med en forskningsmelding som et overordnet politisk dokument. Forbundet har bedt om at den reviderte langtidsplanen behandles politisk, at neste rullering skjer i 2021 og da bygger på en ordinær forskningsmelding. Her fikk Forskerforbundet dels gjennomslag ved at revidert langtidsplan kom i meldingsform (Meld. St. 4, 2018-2019) og følgelig blir stortingsbehandlet. I forbindelse med arbeidet med ny langtidsplan for forskning hadde hovedstyret møte med statssekretær Bjørn Haugstad i Kunnskapsdepartementet 9. mai 2017. Forbundet deltok også på Kunnskapsdepartementets innspillskonferanse til langtidsplanen i juni. Lokallag og foreninger ble invitert til å komme med forslag til forbundets innspill til langtidsplanen, som ble vedtatt på hovedstyremøtet i september 2017. Innspillet trakk blant annet fram betydningen av gode lønns- og arbeidsvilkår for å sikre god forskningsrekruttering og understreket behovet for at det etableres en forpliktende og kunnskapsbasert investeringsplan for bygg og infrastruktur, samt en forpliktende opptrappingsplan for instituttene grunnbevilgning. Videre ble det argumentert for at langtidsplanen må omfatte hele kunnskapssektoren, at det foretas en sterkere kopling av forskning og høyere utdanning samt at det fortsatt er behov for en egen forskningsmelding i tillegg til langtidsplanen. Forskerforbundet representerte Unio i møte med OECDs ekspertpanel som på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet skulle vurdere virkningene av innværende langtidsplan.

Revidert langtidsplan ble lagt fram i oktober 2018 sammen med forslag til statsbudsjett for 2019. Forskerforbundet kommenterte at planen ikke fulgte opp Stortingets eksplisitte bestilling om en investeringsplan og en koordeining for større bygg- og vedlikeholdsprosjekter, at en hadde forventet

en tettere kopling mellom forskning og høyere utdanning og en integrering av viktige perspektiver fra Kvalitetsmeldingen og Humaniorameldingen. Det ble også påpekt at planen i skuffende liten grad omtaler forskerne og deres arbeidsvilkår.

Forskerforbundet oversendte innspill til ekspertgruppen som skulle gjennomgå systemet for tildeling av forskningsmidler fra Norges forskningsråd. Formålet med ekspertgruppa var å komme med forslag til omdisponering og effektivisering (jf. også 4.2).

Forskerforbundet bidro til at forskning og forskningsinnsats ble tema i valgkampen 2017. Det ble utarbeidet fem spørsmål til de politiske partiene, og svarene ble lagt ut på forbundets nettsider. I forbindelse med forbundets lønnsstatistikk ble det også laget et partibarometer for forbundets medlemmer som fikk mye oppmerksomhet i media. I etterkant av stortingsvalget har Forskerforbundet hatt partivise møter med medlemmer av Utdannings- og forskningskomiteen. Se for øvrig også omtale av dette påvirkningsarbeidet i kapittel 6.3.

4.2 Kvalitet i FoU-arbeidet

Et hovedmål for Forskerforbundet har vært å sikre ansatte tid og ressurser til FoU og faglig utvikling innenfor alminnelig arbeidstid. Tematikken er satt på dagsorden i en rekke sammenhenger, blant annet i valgkampen, på forskningspolitisk seminar, i innspill til statsbudsjett og revidert langtidsplan. Rammevilkår for kvalitet i FoU-arbeidet er også tatt opp på sektorseminar og flere lokale OU-kurs.

Forskerforbundet har finansiert den norske delen av undersøkelsen APIKS (The Academic profession in the Knowledge Society) som gjennomføres av NIFU. Undersøkelsen vektlegger bl.a. forskeres arbeidsbetingelser, tidsbruk og karriereforventninger. I Norge inngår ansatte i både UH-sektor og instituttsektor i APIKS.

Forbundet har hatt møte med ekspertgruppen som gjennomgikk systemet for tildeling av forskningsmidler fra Forskningsrådet (Hatlen-utvalget) og ga i desember 2016 skriftlig innspill til deres arbeid. Her ble det understreket at det må være en hensiktsmessig balanse mellom grunnforskning og anvendt forskning, frie forskningsmidler og programsatsinger. Forskningsrådet må gjennom sine tildelinger støtte opp om både uavhengig, kreativ og nytenkende forskning i universitets- og høyskolesektoren, forskning i regi av instituttsektoren samt næringslivsforskning. Videre vektla forbundet behov for en bred og kraftfull forskningsinnsats og for en bred forståelse av forskningskvalitet. Forbundet framhevet Forskningsrådets rolle som strategisk, koordinerende organ og understreket at innsparing i administrasjonskostnader ikke må forringe kvaliteten. Argumentet om en hensiktsmessig nasjonal koordinering av forskningsmidler til ble også understreket i innspill til regionreformen (Hagen-utvalget), hvor forbundet gikk imot etablering av 11 regionale forskningsfond.

Forbundet har i en rekke uttalelser og innspill vist til uheldige sider ved sektorprinsippet og manglende forskningspolitisk koordinering. I budsjettsammenheng er det pekt på at flere departementer har svært lave forskningsbevilgninger, noe som gir grunnlag for å stille spørsmål ved forutsetningene for å drive en kunnskapsbasert politikktutvikling. I forslag til revidert langtidsplan er dette i noen grad imøtekommet ved at de enkelte departementenes medansvar for oppfølging av forskningsprioriteringer er tydeliggjort, herunder dreining av midler i retning sektoroverskridende forskning.

4.2.1 UH-sektoren

For Forskerforbundet har det vært viktig å sørge for at de vitenskapelig ansatte har tid og ressurser til FoU og faglig egenutvikling. Her har arbeidet for økt langsiktighet i forskningen og stabilt høye basisbevilgninger vært prioritert. Dette har vært gjentatt i innspill og kommentarer til statsbudsjettene og revidert nasjonalbudsjett, også i tett samarbeid med Unio. Det samme er gjentatt i andre innspill i ulike faser av strukturprosessen, i innspill til Forskningsrådets strategiarbeid og i det offentlige ordskifte for øvrig.

I mai 2018 lanserte NIFU nye tall for vitenskapelig ansattes tidsbruk i universitets- og høyskolesektoren. Tallene viser blant annet at tidsbruken fortsatt ligger godt over normalarbeidstiden, og at tendensen er at undervisning og veiledning fortrenger forskning og utadrettet arbeid. Forskerforbundet har kommentert tallene i media og etterlyst tiltak for bedre forskningstid. Det ble også forsøkt å lage et seminar for å diskutere tallene. Til tross for flere forsøk var det imidlertid ikke mulig å få verken lokale eller sentrale arbeidsgivere til å delta.

Særlig viktig har det vært for forbundet å sikre forskningsfrihet og knytte ressurser og midlertidighet også opp mot forskningsvilkår og kvalitet. Solberg-regjeringens ambisjoner om mer innovasjon, samarbeid med næringsliv og større hjemhentingsandel fra Horisont 2020, har ført til tydeligere prioriteringer og større kamp om basismidlene, som igjen utfordrer prinsippet om 50/50 (forskning/undervisning) for de kombinerte stillingene. Stadig flere opplever at FoU-ressurser tildeles etter søknad. Tema for forskningspolitisk seminar 2016 var *Hvem eier forskningen?*, og her ble disse problemstillingene berørt. Forskningspolitikk og forskningsfinansiering blir årlig diskutert på Nordisk møte og i andre internasjonale fora der forbundet er representert – også med sikte på bedre vilkår for forskning i Europa for øvrig.

Perioden har vært preget av en diskusjon om stillingsinnhold og stillingsstruktur, hvor ansettelses- og opprykksreglement har vært på høring og hvor et regjeringsoppnevnt utvalg (Underdal-utvalget) har kommet med forslag til ny stillingsstruktur. Forskerforbundet har aktivt bidratt til utvalgets arbeid, hvor hovedstyret hadde møte med utvalgsleder og oversendte skriftlig innspill, og videre med en full prosess i organisasjonen forut for høringsinnspillet til utvalgets rapport. Høringsrunnen avdekket svært ulike syn på utvalgets forslag. Hvordan rapporten vil bli fulgt opp, var ikke avklart ved årsskiftet 2018/2019.

Forskerforbundet har i perioden bidratt til å synliggjøre verdien av humanistisk forskning. I forbindelse med regjeringens arbeid med en egen melding for humaniorafagene nedsatte Forskerforbundet et eget ekspertutvalg for å utarbeide utkast til forbundets innspill og gi råd til hovedstyret. Med bakgrunn i utvalgets arbeid sendte Forskerforbundet et innspill til humaniorameldingen i 2016 som ble lagt merke til og hensyntatt i regjeringens melding og videre politiske arbeid. Innspillet vektla blant annet opprettholdelse av mangfoldet i humaniorafeltet, at finansieringen bør styrkes og flere finansiører stimuleres til å ta i bruk humanistisk kompetanse, at Stortinget bør be regjeringen få på plass tiltak som stimulerer til tverrfaglighet i utdanningsløpet, praksisopphold og muligheter for samarbeid med arbeidslivet, og at det er behov for en analyse av behovet for humanistisk forskningskompetanse utenfor academia. Forskerforbundets forventninger om at humanistisk forskning ble vektet sterkere i revidert langtidsplan, ble bare delvis innfridd. Både humaniora og samfunnsfag beskrives primært som støtte- og redskapsfag. Behov for styrking av disse fagområdene er påpekt i egne nettsaker og vil inngå i forbundets innspill i forbindelse med stortingsbehandlingen.

Perioden har dessuten vært preget av debatten om åpen tilgang til forskningsresultater, hvor Forskerforbundet har vært med å nyansere debatten og ivareta interessene også til publiserende forskere. Forbundets opphavsrettsutvalg har engasjert seg i denne problemstillingen og bidratt til politikkutforming, høringsinnspill og uttalelser. Debatten tiltok med ny styrke da Forskningsrådet i september 2018, med støtte fra ministeren, lanserte Plan S. Planen er bygget rundt ti prinsipper som samlet skal sikre åpen tilgang til all offentlig finansiert forskning innen 1. januar 2020. Planen kan få konsekvenser for akademisk frihet, opphavsrett og forskningskvalitet og er en omfattende forskningspolitisk reform. Forskerforbundet etterlyste bedre forankring og involvering, og stilte krav om at Plan S måtte på høring. Forbundet har behandlet saken i hovedstyret, på sektorseminar for universiteter og vitenskapelige høyskoler og på møter i regi av EI og ETUCE. Saken ble også tatt opp i opphavsrettsutvalget. Det er utarbeidet flere nettsaker. Rekken av kritiske røster resulterte i at det ble avholdt dialogmøter ved de største institusjonene. Det ble også åpnet for en nasjonal høring på en veileder til hvordan Plan S skal implementeres. Forskerforbundet vil innhente synspunkt i organisasjonen og delta i høringen som har frist i februar 2019.

4.2.2 ABM-sektoren

Institusjonene i ABM-sektoren skal drive forskningsbasert formidling, kulturminnevern og samlingsforvaltning. Forskerforbundet arbeider for en prioritering og synliggjøring av forskning i sektoren og bedre rammevilkår for FoU-arbeid for vitenskapelig ansatte og andre faglig ansatte i sektoren. Et tydeligere og mer helhetlig ansvar for forskning i sektoren fra ansvarlig departement sin side, er også et sentralt krav. Forskerforbundets politikkdokument for ABM-sektoren er utgangspunkt for Forskerforbundets arbeid i perioden (jf. skriftserien 5/2015).

ABM-sektoren var i ikke synliggjort i innspillsinvitasjonen til regjeringens humanioramelding. Forskerforbundet inkluderte ABM-sektoren og kulturminnevern i sitt innspill, noe som bidro til synliggjøring av sektoren i kapittel 4, «Humaniora i arkiver, biblioteker, museer, kulturminneforvaltning og kunstinstitusjoner» i meldingen. Forskerforbundets krav om å innlemme sektoren i forskningssystemet CRISTin, for å synliggjøre forskning i sektoren for andre forskere og myndigheter, ble imøtekommet i meldingen. KUF-komiteen fulgte opp forslaget i sin innstilling (Innst 426 S (2016–2017)). I revidert nasjonalbudsjett ble det bevilget midler til igangsetting av arbeidet med å innlemme institusjoner i ABM-sektoren i CRISTin. Det er ventet at museene kan starte registrering i mai 2019.

Kravet om å innlemme sektoren i CRISTin og prioritering av FoU oppgaver i sektoren, er tidligere fremmet i årlige innspill til statsbudsjett, budsjettøringer i Kulturkomiteen og innspill til langtidsplanen. Forbundet samarbeider med Museumsforbundet når det gjelder budskap og kunnskapsbasert argumentasjon. Forskerforbundet har også bidratt til å synliggjøre ABM-sektorens forskningsoppdrag i våre innspill til Kulturmeldingen, Hagen-utvalget og Arkivlovutvalget.

I arbeidet med innspill til Kulturmeldingen ble det nedsatt en arbeidsgruppe som bidro med innspill fra ulike stædet i kulturfeltet. Det ble avholdt et felles innspillsmøte med arbeidsgruppen 21. november 2017. Forskerforbundet deltok på kulturdepartementets innspillskonferanse 2. februar 2018, der forbundets hovedbudskap var at forskning og kunnskapsutvikling må få en sentral plass i den nye meldingen.

I kjølvannet av Regionalmeldingen kom ekspertutvalgets rapport om «Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene» (Hagen-utvalget). Forskerforbundets hørings svar til Kommunal- og moderniseringsdepartementet omhandler kultur og kulturminnevern og ABM-sektoren. Forskerforbundet er blant annet kritiske til en svekkelse av maktspredningsprinsippet og dermed mulighetene til å drive en helhetlig politikk for kultur og ABM-institusjonene.

Forskerforbundet sendte innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med høring om forslag til «Forskrift om myndighet etter kulturminneloven» (Ansvarsforskriften) i juni 2018.

I arbeidet med innspill til Statistikklovutvalget (Finansdepartementet) og Arkivlovutvalget (Kulturdepartementet) sendt i juni 2018, har Forskerforbundet søkt å ivareta interessene til arkivsektoren og institusjonenes rolle som ivaretagere av nasjonens felles hukommelse, ved å kreve at vi beholder dagens bestemmelse når det gjelder taushetsplikten, noe som innebærer at taushetsplikten opphører på allment grunnlag etter et fastlagt antall år (vanligvis 100 år).

4.2.3 Instituttsektoren

Forskerforbundet arbeider for at de ansatte i instituttsektoren skal ha gode arbeidsvilkår og rammebetingelser som sikrer kvalitet og relevans i forskningen. Forskerforbundets politikkdokument for instituttsektoren er utgangspunkt for Forskerforbundets arbeid i perioden (jf. skriftserien 6/2015).

Å sikre tilfredsstillende basisfinansiering for forskningsinstituttene, på linje med konkurrerende forskningsinstitutter i Europa, har vært en viktig oppgave for Forskerforbundet. Budskapet synliggjøres gjennom årlige budsjettinnspill og budsjettøringer i næringskomiteen. Ved slike innspill og høringer har forbundet samarbeidet med Forskningsinstituttens fellesarena (FFA) om budskap og utvikling av kunnskapsbasert argumentasjon, på de tema der vi har felles interesser og krav. Kravet om styrket basisfinansiering og full utnyttelse av sektorens potensiale, understrekes etter hvert

også av andre aktører som OECD, i Hatlen-utvalgets områdegjennomgang av Norges forskningsråd og i Forskningsrådets egne instituttevalueringer.

I Forskerforbundets innspill til revidert langtidsplan er det lagt vekt på å fremme bedre koordinering og helhet i forskningsinnsatsen. For å realisere målsettingen om bedre koordinering og en helhetlig politikk for forskning, ønsker forbundet å redusere hindringer for samarbeid mellom UH og instituttsektoren og å styrke komplementariteten og arbeidsdelingen mellom UH-institusjoner og forskningsinstitutter. Dette for å utnytte bidragene fra begge sektorer i størst mulig grad.

Instituttsektoren har også i denne i perioden vært preget av strukturendringer ved fusjoner og sammenslåinger. Agderforskning, Christian Michelsen Research, IRIS, Teknova og Uni Research ble innlemmet i NORCE i 2018, og NORUT går inn i NORCE fra 2019. Forskerforbundet har bistått våre lokallag og tillitsvalgte i disse prosessene, der utfordringer har vært å beholde og videreføre arbeids- og lønnsvilkår fra gammel organisasjon inn i ny organisasjon, samtidig som vilkårene skal harmoniseres med andre aktører som blir en del av den samme organisasjonen (jf. også 3.2).

Forskerforbundet har bistått FFA i arbeidet med et nettbasert læringsprogram kalt «Forskningsetisk dilemmatrening».

Kartlegging av arbeidsvilkår og mulighet til egen faglig utvikling for våre medlemmer i instituttsektoren er en sentral oppgave for Forskerforbundet for å kunne bistå tillitsvalgte og utvikle et valid kunnskapsgrunnlag for våre krav. Høsten 2017 ble tillitsvalgte i lokallagene bedt om å gi opplysninger om utfaktureringsgrad, timepris og andel basisfinansiering, for å utarbeide en oversikt for internt bruk.

Opplysninger om timepris og utfaktureringsgrad ble av flere lokallag betraktet som bedriftshemmeligheter og det ble derfor ikke gitt slike opplysninger til oss fra alle som besvarte spørsmålet. I alt besvarte 24 av 53 lokallag henvendelsen.

Etter en henvendelse fra lokallaget ved NIFU ble også bedriftshelsetjenestetilbudet satt inn i oversikten. Formålet er det samme, at tillitsvalgte skal ha relevant informasjon tilgjengelig ved behov.

Forskerforbundet sendte innspill til Forskningsrådets synteserapport «En målrettet og effektiv instituttpolitikk – En systematisk gjennomgang av Forskningsrådets evalueringer av forskningsinstitutter» i november 2018. Innspillet var også et innspill til regjeringens arbeid med en samlet vurdering av instituttsektorens rolle i forsknings- og innovasjonssystemet. I innspillet la vi vekt på krav om økt basisbevilgning, bedring av departementenes samordningsansvar, problematisering av krav til publisering og størrelse samt et ønske om en differensiert politikk for en mangfoldig sektor.

Videre deltok forbundet på et seminar arrangert av NIFU 22. november 2018 med tema «Forskningsinstituttene framtid. Hva sier evalueringene og hvilken instituttpolitikk trenger Norge?». I forlengelsen av dette arbeidet er det opprettet et tverrdepartementalt prosjekt ledet av Kunnskapsdepartementet som har startet arbeidet med en ny instituttpolitikk som skal legges fram i 2019.

4.2.4 Helseforetakene

Forskerforbundet arbeider for å bedre karrieremuligheter og arbeidsvilkår for våre medlemmer i helseforetakene. Forskerforbundet gjennomførte en medlemsundersøkelse, «Karriereutvikling og arbeidsvilkår i helsesektoren» i 2015. Undersøkelsen avdekket noen særlige utfordringer for våre medlemmer. Resultater fra undersøkelsen ble diskutert på sektorseminar i 2015 og den ferdige rapporten ble lagt fram i 2016 (skriftserien 6/2016). Høsten 2016 ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å utarbeide Forskerforbundets politikk for helsesektoren, med utgangspunkt i de utfordringene som ble belyst i medlemsundersøkelsen. Utkast til politikkdokument har vært behandlet og utgjort grunnlag for diskusjon på sektorseminar i 2017 og 2018. Politikkdokumentet ble vedtatt av hovedstyret i november 2018.

En annen arbeidsgruppe har siden 2015 arbeidet med forslag til stillingsstruktur, stillingsbetegnelser og opprykksordninger for forskere ved helseforetakene. Dette skal bidra til å synliggjøre karriereløp for våre medlemmer. Forslagene prøves ut i samarbeid med lokallaget ved OUS (og St. Olavs

hospital). Det er særlig forslaget om ekstern bedømmelseskomite som ikke faller i god jord hos arbeidsgiversiden. Siste møte i arbeidsgruppen ble avholdt oktober 2016.

Høy grad av midlertidighet var en utfordring som ble avdekket i medlemsundersøkelsen. Det er imidlertid vanskelig å si noe om situasjonen i sektoren så lenge vi ikke har noen nasjonale oversikter og data på dette. I desember 2016 ble lokallagene i sektoren bedt om å fremskaffe tallgrunnlag om midlertidighet ved egen virksomhet med hjemmel i Arbeidsmiljølovens § 14 (1). Det viste seg at det var problematisk for de tillitsvalgte å få denne type data fordi det i svært liten grad eksisterte omforente data om midlertidige ansatte som brukes i drøfting mellom ledelse og partene. Av 22 lokallag var det fem som hadde eller fikk tilgang til oversikt over andel midlertidige stillinger i virksomheten.

Lokallaget ved Folkehelseinstituttet søkte og fikk prosjektmidler til et prosjekt om bruk av midlertidige ansettelser blant forskere, utført av Plahte Research & Consulting. Sekretariatet har bistått i prosessen med caseutvelgelse. (*Rapport nr. 1–2018: «Fast ansettelse som hovedregel. Beste praksis i norske forskningsinstitutter»*).

Forskerforbundet ga innspill til Unio til høringen til Kvinnsdal-utvalget, «Ny organisering av eierskap til spesialisthelsetjenesten», i mars 2016, der vi fokuserte på manglende samarbeid, viktigheten av at ledelsen prioriterer fag og faglig kvalitet, medbestemmelse og medvirkning i helseforetakene.

Forskerforbundet har gitt innspill til Unio til rapporten «Felles rammeplan for helse- og sosialfaglig utdanning», april 2017.

4.3 Kunnskapsbasert innovasjon

Forskerforbundets innovasjonspolitikkk vektlegger utdannings- og forskningssektorens rolle i innovasjonssystemet og omhandler tre nivå: individnivået, institusjonsnivået og samfunnsnivået.

Forskerforbundet har tatt til orde for at utdannings- og forskningsinstitusjonene er viktige i innovasjonsarbeidet og at det må legges til rette for at ansatte kan ta del i innovasjonsprosesser og kunne omsette FOU-arbeid i innovasjoner. Dette er vektlagt i budsjettinnspill, innspill til revidert langtidsplan og i argumentasjonen for økt basisfinansiering i instituttsektoren.

Revidert innovasjonspolitikkk ble vedtatt av hovedstyret i desember 2018. Til grunn for revisjonen er innovasjonspolitikken diskutert på sektorseminar for statlige og private høyskoler og sektorseminar for forskningsinstituttene.

Forskerforbundet bidrar også inn i Unios bærekraftsgruppe og arbeid for utforming/revidering av Unios Klimaplattform der forskningens rolle i omstilling til en grønn økonomi står sentralt. I denne sammenhengen deltok forbundet blant annet på Bærekraftskonferansen i Bergen våren 2018.

4.4 Rekruttering

Forskerforbundet har i perioden jobbet systematisk med å sette rekruttering til forskeryrket på dagsorden og har lyktes med å etablere en bred enighet om rekrutteringsutfordringer og betydningen av attraktive karriereløp for forskere. Arbeids- og rammevilkår som sikrer rekruttering til forskning var hovedprioritet i 2017.

På oppdrag fra Forskerforbundet gjennomførte NIFU en arbeidsvilkårundersøkelse blant stipendiater og doktorgradskandidater «*Doktorgradskandidater i Norge: Forskeropplæring, arbeidsvilkår og karriereforventninger*» (NIFU-rapport 2017:10) som ble lansert på et frokostseminar 13. juni 2017. Her var en av overskriftene at «Færre ønsker akademiske karrierer». Rapporten ga flere medieoppslag og vil bli benyttet i videre arbeid overfor stipendiatene.

Et kunnskapsgrunnlag med tittelen «*Forskere på avveie – et kunnskapsnotat om rekrutteringsutfordringer i norsk forskning*» ble utarbeidet i samarbeid med Akademiet for yngre forskere (AYF)

og ferdigstilt til Arendalsuka 2017, hvor forbundet og AYF arrangerte et debattmøte om forskerrekruuttering. Kunnskapsgrunnet ble senere supplert med nye tall for forskeryrkets attraktivitet blant mastergradsstudenter (Evidentes karrierebarometer) og mastergradskandidater (NIFUs kandidatundersøkelser) og benyttet i utspill og påvirkningsarbeid høsten 2017, deriblant i valgkampen, i budsjettarbeidet, i møte med stortingspolitikere og Kunnskapsdepartementet og på Forskningspolitisk seminar hvor det overordnede temaet var rekruttering til forskning.

NIFUs arbeidsvilkårsundersøkelse viste at mange doktorgradskandidater får lite eller ingen karriereveiledning. I Forskerforbundets innspill til Karriereveiledningsutvalget (NOU 2016:7) ble det fremhevet som en svakhet at utredningen ikke eksplisitt omtalte karriereveiledning for doktorgradskandidater.

Forskerforbundets politikk for stipendiater og postdoktorer er oppdatert i 2017 på bakgrunn av NIFUs arbeidsvilkårsundersøkelse og som følge av endringer i sektoren, herunder ny lov om statens ansatte. Reviderte politikkdokumenter ble vedtatt av hovedstyret i september 2017 og er utgitt på norsk og engelsk i skriftserien (nr. 5/2017 og nr. 6/2017). Nettsider og brosjyremateriell for disse stillingsgruppene er tilsvarende revidert.

NAV gir fortsatt ikke en individuell vurdering av hvorvidt unntakene i dagpengeforskriften kommer til anvendelse for de arbeidssøkende som arbeider med doktorgraden på fritiden og søker dagpenger. Forskerforbundet har fulgt opp arbeidet fra forrige periode og rettet ny henvendelse til Arbeids- og sosialdepartementet hvor det bes om møte for å drøfte saken. Det ble gjennomført et møte i august 2018 med statssekretær i Arbeids- og sosialdepartementet, der forbundet presenterte mulige løsninger på problemet. Som følge av dette møtte Forskerforbundet statssekretær i Kunnskapsdepartementet om samme sak i oktober 2018. Det ble her uttrykt forståelse for saken, og at det er nødvendig å undersøke nærmere hvor omfattende problemet er. Et slikt tallgrunnlag bør kunne framskaffes av institusjonene og Forskerforbundet rettet derfor en henvendelse til politisk ledelse i UHR i desember 2018 hvor vi ba om et møte.

I innspill til mandat for utvalget som skal gjennomgå regelverket for universiteter og høyskoler (Aune-utvalget), har forbundet pekt på behov for en grundig gjennomgang av forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat. Forskriften bygger på gamle rundskriv, og enkeltparagrafer forstås og behandles ulikt ved virksomhetene. Dette gjelder både rettigheter knyttet til forlengelse ved permisjon/ sykemelding, praktisering av pliktarbeid og beregning av ansettelsestid. Konsekvensen er økt usikkerhet og svekkede rettigheter for stipendiatene. I innspillet etterlyste forbundet også en tydeligere presisering av innholdet i postdoktorstillingen og vilkårene for at den skal kunne brukes. Dette ble fulgt opp med innspill til Aune-utvalget i desember 2018. Her la Forskerforbundet særlig vekt på regelverk for ansettelser ved universiteter og høyskoler, tidligere nevnte forskrift samt forholdet til statsansatte-loven, med særlig vekt på midlertidighet, eksternt finansierte og fortrinnsrett.

Det avholdes egne seminarer for postdoktorer og stipendiater hver høst. I tillegg arrangeres lokale seminarer fortløpende etter behov og interesse. I tillegg til det sentrale seminaret har det i perioden blitt arrangert en rekke lokale stipendiatseminar, hvorav om lag 20 på engelsk som en ny satsing for å nå utenlandske forskere (jf. også 4.5). Oppfølging av tillitsvalgte og medlemmer med spørsmål knyttet til lønns- og arbeidsvilkår for stipendiater inngår som en viktig del av forbundets løpende arbeid.

4.5 Internasjonalisering

På hovedstyrets studietur til Brussel i september 2017 hadde styret møter med Norges delegasjon til EU og ble orientert om pågående prosesser innen høyere utdanning, arbeids- og sosialpolitikk samt digitalisering og opphavsrett. Kurs for erfarne tillitsvalgte ble i april 2018 lagt til Brussel, og ga deltakerne innsikt i overnasjonale trender og initiativ med betydning for norsk høyere utdanning. På kurset inngikk møter med den norske EU-delegasjonen, Education International, ETUCE og European Trade Union Institute (ETUI).

Forskerforbundets deltok aktivt i utformingen av ETUCE sitt innspill til Ministermøte i Bologna-prosessen i mai 2018. Dette ga grunnlag for dialog med egen statsråd i forkant av møtet. OECD har i perioden rettet økt oppmerksomhet mot høyere utdanning, og iverksatt to større prosjekter hvor Norge som eneste land deltar i begge. Forskerforbundet var representert på OECD Stakeholder Forum i Paris i september 2017, noe som ga mulighet for påvirkning i en tidlig fase. Deltakelse på EAIR (European Association for Institutional Research) 40. årlige konferanse i Budapest 27.–29. august 2018, som samler forskere, politikere og institusjonsrepresentanter ga grunnlag for nettverksbygging og innsikt i forskning som er relevant for Forskerforbundets påvirkningsarbeid. For nærmere omtale av internasjonalt samarbeid, se 6.3.5.

Økende internasjonal rekruttering til forskerstillinger i Norge gjør det nødvendig med mer bruk av engelskspråklig informasjon om verdien av fagorganisering og om Forskerforbundet som organisasjon. Det er gjennomført en rekke målrettede seminar i både sentral og lokal regi. Disse er primært rettet mot stipendiater («Know your rights») eller seminarer som tematisk er beregnet på en bredere målgruppe («Working in Norway»).

Myndighetenes uttalte ambisjoner om økt internasjonalisering av norsk forskning, forutsetter bedre tilrettelegging for inn- og utreisende forskere. Forskerforbundet arrangerte i juni 2016 seminaret «*Mobilitet i akademien – Et liv som nomade*» i samarbeid med Akademiet for yngre forskere (AYF). I forbindelse med statsbudsjettet har vi tatt opp behovet for et eget NAV-kontor med særskilt kompetanse i veiledning for utreisende forskere.

Flyktningkrisen nødvendiggjorde ekstraordinære tiltak for å bedre situasjonen for flyktninger med akademisk utdanning i Norge. Behov for ressurser til bedre rutiner og raskere akkreditering av utenlandsk utdanning er fulgt opp i det løpende arbeidet med statsbudsjettet.

Enkelte av forbundets søsterorganisasjoner opplevde vinteren 2018 et særlig utfordrende forhandlingsklima i møte med motpart. Grunnleggende rettigheter var truet, og Forskerforbundet valgte å sende solidaritetserklæringer til henholdsvis Dansk Magisterforening (DM) og University and College Union (UCU) i Storbritannia.

5 Utdanningspolitikk og kunnskapsforvaltning

5.1 Forskningsbasert undervisning

Forskerforbundet har i perioden arbeidet aktivt med kvalitet i høyere utdanning gjennom løpende kontakt på politisk nivå og i samarbeid med andre aktører i sektoren, deriblant NSO og NOKUT. Forbundets leder har deltatt i flere paneldebatter om kvalitet i utdanningen, blant annet i regi av NOKUT og NIFU. Hovedmålet har i perioden vært å sikre rammevilkårene for forskningsbasert undervisning; verne om hovedregelen om at vitenskapelige stillinger skal være kombinerte med rett og plikt til både FoU og undervisning, og fullfinansiering av studieplasser.

Prinsippet om forskningsbasert utdanning var hovedårsak til at Forskerforbundet gikk imot Fagskolemeldingens (Meld. St. 9 (2016–2017)) forslag om å endre betegnelsen fra fagskolepoeng til studiepoeng. Forbundet har støttet målene om styrking av fagskoleutdanningene, men mener disse må rendyrke sin egenart som korte, praksisnære utdanninger utviklet på yrkesfagenes og arbeidslivets premisser. Felles poengbetegnelse gjør at det blir mindre tydelig at fagskolene og UH-institusjonene har ulike mandat og funksjoner og at utdanningen fører frem til forskjellig sluttkompetanse. UH-sektorens studiepoeng er knyttet til ECTS som har sitt utspring i Bologna-prosessen, og hvor det stilles krav til forskningsbasert utdanning. Stortinget fattet vedtak om å innføre studiepoeng for fagskolene i mai 2017. Fagskoleutdanning skal nå anerkjennes som høyere yrkesfaglig utdanning.

Studiebarometeret og NOKUTs underviserundersøkelse viser at studenter og ansatte, i tråd med Kvalitetsreformens målsettinger, deler ønsket om mer tid til veiledning og undervisning, og mer studentaktiv og variert læring. Forskerforbundet har i en rekke sammenhenger pekt på at realise-

ring av reformens intensjoner krever bedre rammebetingelser. Dette handler både om et håndterlig antall studenter å følge opp, men også om tid til forskning som forutsetning for forskningsbasert undervisning så vel som kvalitet i forskning. NIFUs tidsbruksundersøkelse fra 2017 viser at ansatte prioriterer undervisning og veiledning, og at andelen av tiden som brukes til dette er gått opp fra 47 % i 2010 til 51 % i 2016. Utfordringen er at undervisning og veiledning fortrenger tid til forskning og utadrettet arbeid (jf. også 5.2).

Våren 2016 ble det gjennomført en medlemsundersøkelse blant lærerutdannere i Forskerforbundet. Undersøkelsen ble gjennomført i samarbeid med Forskerforbundets forening for lærerutdanning (FFL), og rapporten fra undersøkelsen «*Lærerutdannere om lærerutdanning – forutsetninger for kvalitet*» er utgitt i forbundets skriftserie nr. 7/2016. Undersøkelsen avdekker flere utfordringer for lærerutdannerne, deriblant manglende tid og ressurser til faglig oppdatering. Samtidig opplever over halvparten et behov for å videreutvikle seg som lærerutdanner. I forlengelsen av medlemsundersøkelsen, vedtok hovedstyret å nedsette et ekspertutvalg med mandat å utarbeide Forskerforbundets politikk for lærerutdanning og lærerutdannere. Ekspertutvalgets forslag ble vedtatt av hovedstyret i april 2018. Politikkdokumentet er utgitt i skriftserien (nr. 5/2018) og skal sammen med de årlige lærerutdanningskonferansene bidra til å styrke forbundets posisjon som aktør på lærerutdanningsområdet. Ved mange lærerutdanningsinstitusjoner er det fortsatt behov for kompetanse på førstestillingsnivå, noe Forskerforbundet framhevet i innspill til Forskningsrådets program for kompetanseløft i profesjonsutdanningene. Her ble det også påpekt behov for å prioritere ingeniørutdanningene.

Regjeringen har etter- og videreutdanning (EVU) og kompetansepolitikk som satsingsområde. Med det følger økt oppmerksomhet om UH-sektorens rolle i målet om livslang læring, og behov for å se EVU som del av den ordinære virksomheten. Dagens regelverk er tilpasset en virkelighet med studieprogrammer og hvor utdanning i all hovedsak er gitt som ledd i BA- eller MA-grader beregnet for et lengre, sammenhengende studieløp. Forbundet har bedt Kunnskapsdepartementet vurdere om lovutvalget bør se nærmere på om regelverket bør tilpasses en situasjon hvor EVU vil utgjøre en større og viktigere del av UH-sektorens aktivitet. Forbundet har også i flere sammenhenger understreket at satsing på EVU må omfatte arbeidstakere med høyere utdanning, og bidra til at vitenskapelig ansatte får tilbud om kompetanseheving for å kunne ta i bruk nye læringsformer.

Spørsmålet om høyere utdannings relevans for arbeidsmarkedet har blitt aktualisert. Institusjoner og ansatte møter krav om tettere samspill med arbeidslivet og praksis som del av utdanningen. LO/NHO har stått i bresjen for et forslag til Underdalutvalget om innføring av praksisprofessor som ny stillingskategori i UH-sektoren. Forbundet har uttalt seg sterkt kritisk til dette, og forslaget ble ikke tatt til følge av utvalget. Regjeringen varslet høsten 2018 en egen stortingsmelding om høyere utdanning og arbeidslivsrelevans, samt en stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet. Forskerforbundet vil følge arbeidet med begge disse.

5.2 Gode økonomiske rammebetingelser

Forbundet har i perioden gitt innspill til statsbudsjettene for 2017, 2018, 2019 og 2020. Forslagene til statsbudsjett er kommentert i media, på forbundets nettsider og gjennom deltakelse i aktuelle stortingskomiteer. Påvirkningsarbeidet er videre ivaretatt ved deltakelse i Unios arbeidsgruppe for høyere utdanning og forskning, samarbeid med NSO og leders løpende dialog med politikere. Forbundets arbeid med statsbudsjettet er samlet under egen fane på nettsidene og oppdateres jevnlig.

Regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen) har preget budsjettstiasjonen for offentlige virksomheter i kunnskapssektoren. For UH-sektoren utgjorde de såkalte effektiviseringskuttene til sammen over 900 millioner ved utgangen av 2018. For instituttsektor og ABM-sektor har kuttene bidratt til nullvekst og/eller realnedgang. Konsekvensen er svekket konkurransevne, redusert mulighet til faglig oppdatering, kunnskapsutvikling og styrking av forskningsvirksomheten. Forbundet har lenge påpekt at effektiviseringskuttene rammer kjerneaktivitetene i kunnskapssektoren, og opplever at andre aktører i økende grad hevder det samme.

Behovet for økte basisbevilgninger til institusjoner i kunnskapssektoren har vært et krav i forbundets budsjettinnspill i hele perioden. For UH-sektoren har i tillegg fullfinansiering av fusjonsprosessene (i form av SAKS-midler) og fullfinansiering av studieplasser som forutsetning for realisering av målsettingene i kvalitetsreformen, vært et krav. En fortsatt styrket og mer langsiktig forskningsfinansiering, herunder økte basisbevilgninger, sto sammen med rammebetingelser for rekruttering til forskning også sentralt i forbundets innspill til revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP).

Med statsbudsjettet for 2016 fulgte regjeringen opp de endringene i finansieringsmodellen som var varslet i Strukturmeldingen (Meld. St. 18 2014–2015). Regjeringens målsetting har vært at andelen den resultatbaserte bevilgningen utgjør skal økes over tid. I statsbudsjettet for 2018 ble det signalisert at en større andel midler til UH-sektoren på sikt skal tildeles på bakgrunn av konkurranse, noe forbundet har advart mot. Fra 2016 startet KD en prosess med flerårige utviklingsavtaler som grunnlag for budsjettildeling. Ordningen skal omfatte alle institusjonene fra og med 2019. Formålet er å bidra til tydeligere profil på institusjonene og bedre arbeidsdeling i sektoren.

Forbundet har i hele perioden fulgt arbeidet med endringer i finansieringsmodellen tett. Endringer i den resultatbaserte tildelingen, fra studiepoeng til ferdige kandidater, har uheldige konsekvenser for enkelte institusjoner og er kommentert. Forbundet har videre presisert at økonomiske insentiver til måloppnåelse i utviklingsavtalene må finansieres med friske midler. Forbundet gikk imot innføring av en BOA-indikator (inntekter fra bidrags- og oppdragsaktiviteter), som vi mener vil virke konkurransevridende i forhold til forskningsinstituttene, men fikk ikke gjennomslag for dette. Det er derfor spilt inn at BOA-indikatoren krever tilføring av friske midler. Da statsbudsjettet for 2019 ble lagt fram i oktober 2018, var det klart at det foreløpig ikke knyttes finansiering til utviklingsavtalene. Forbundet gikk også imot en mulig utvidelse av publiseringsindikatoren i finansieringsmodellen med en siteringsindikator. Argumentene om at siteringsindikatoren utgjør et ressurskrevende måleinstrument som det er heftet stor usikkerhet ved effekten av, ble delt av mange og indikatoren er så langt ikke innført.

5.3 Organisering og ledelse av kunnskapsinstitusjoner

Det har pågått fusjoner og organisasjonsendringer i omtrent alle sektorer. Forskerforbundet har medlemmer i. Forbundet har gitt bistand og fulgt opp lokallagene både politisk, tariffmessig og juridisk i tillegg til bistand ved sammenslåing av lokallag.

Fusjonsprosessene i UH-sektoren (statlig og privat) er fulgt opp i innspill til statsbudsjett, kurs og samlinger, samt i dialog med tillitsvalgte. Det ble arrangert et sentralt fusjonsseminar for tillitsvalgte i januar 2016. Forskerforbundet har med tydelighet etterlyst oppfølging av stortingsvedtaket om en forskningsbasert evaluering av strukturreformen og vunnet fram med dette. Det er avsatt 15 millioner kroner til forskningsprosjektet som skal være ferdig i 2023.

Tilsvarende er sammenslåinger i instituttsektoren fulgt opp i budsjettarbeidet, tematisert i notat om akademisk frihet, på sektorseminar og gjennom dialog med berørte tillitsvalgte. Tilknyttet etableringen av NORCE er det gjennomført egne seminar med tillitsvalgte fra de berørte instituttene.

I offentlig forvaltning er det gjennomført egne seminar og møter med tillitsvalgte ved virksomheter som var berørt av omorganisering av de ytre etatene under Kunnskapsdepartementet (Gjedremprosessen). Både sammenslåinger, nedlegging av virksomheter og geografisk flytting av arbeidsplasser inngår i omorganiseringen. Gjedremprosessen ble en del av regjeringens mål om desentralisering av statlige arbeidsplasser. Dette berørte flere av forbundets medlemmer og lokallag, herunder Kulturrådet. Forbundet har pekt på faren for forringelse av kompetansemiljøer når arbeidsplasser flyttes og understreket viktigheten av solide omstillingsprosesser for de ansatte.

Forbundet følger utviklingen i institusjonenes valg av styringsmodell, med særlig fokus på ansatt versus valgt ledelse, kollegiale organ og mulighet for medbestemmelse. Det er igangsatt et prosjekt

med sektorvise undersøkelser av medbestemmelse for forbundets medlemmer, og det ble gjennomført en slik undersøkelse for medlemmer og tillitsvalgte i staten høsten 2018. Resultatene herfra vil nyttes til å rette økt søkelys på betydningen av medbestemmelse og medvirkning, herunder også kollegiale organ i UH-sektoren.

I universitets- og høyskolesektoren har ni av de 21 statlige universitetene og høyskolene ekstern styreleder og ansatt rektor, mens de øvrige tolv har valgt rektor som styrets leder. Fra 1. august 2019 går Universitetet i Stavanger over fra valgt rektor til ekstern styreleder og ansatt rektor, og det blir dermed ti institusjoner som har den nye modellen som ble innført i 2016. I desember sendte forbundet ut en undersøkelse til lokallagene i UH-sektoren hvor hensikten var å kartlegge styrings- og ledelsesform på lavere nivåer i institusjonene. Her inngikk også spørsmål om hvorvidt beslutningsprosesser på ulike nivå oppleves som henholdsvis åpne eller lukkede. Resultatene fra denne vil publiseres i skriftserien i januar 2019.

I den politiske plattformen til regjeringen Solberg (2017–) ble det foreslått at det skal gjennomføres en mulighetsstudie for å se på ulike tilknytningsformer for universitets- og høyskolesektoren, som for eksempel foretaksmodellen, for å sikre mer uavhengige institusjoner. Det er opprettet en interdepartemental arbeidsgruppe ledet av Kunnskapsdepartementet som skal gjennomføre studien innen 1. januar 2019. Forskerforbundet arbeider for at de statlige universitetene og høyskolene fortsatt skal være statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, og har så langt fulgt opp saken i form av blant annet kronikker og debattmøte på Arendalsuka. I november ble det gjennomført dialogmøte med den interdepartementale arbeidsgruppen for mulighetsstudien.

Regjeringen fastsatte i desember 2015 en arealnorm på 23 kvm. BTA per ansatt gjennom «Rundskriv om normer for energi- og arealbruk for statlige bygg». Arealnormen gjelder ved statlige byggeprosjekter og ikke ved leie av private kontorbygg. For å kunne gå utover normen må det begrunnes særskilt i funksjonsbeskrivelsen. Dette har ført til at alle nybygg i statlig sektor planlegges med åpne løsninger for arbeidsplassene, både i det planlagte nye regjeringskvartalet og i utdannings- og forskningssektoren. Som en følge av dette har det gjennom perioden vært stor debatt om riktig utforming av arbeidsplassene.

Forskerforbundet har tatt til orde for at den rigide arealnormen må avvikles. Målsettingen med utforming av arbeidsplasser må være å sikre høy kvalitet på arbeidet som skal gjøres der, og arealnormen står i veien for dette målet. Forskerforbundet har deltatt på ulike møter og seminar, både internt og eksternt, og innledet om tematikken. Videre har forbundet vektlagt å samle dokumentasjon og kunnskap om temaet. Det er utarbeidet en samleside på forbundets nettsider som skal gi våre medlemmer en oversikt over kunnskap knyttet til utforming av arbeidsplasser, med vekt på debatten om åpne kontorlandskap.

6 Organisasjons- og kommunikasjonsarbeid

6.1 Organisasjon

Hovedstyret har utredet tiltak for å tydeliggjøre og vitalisere forbundets mange organisasjonsledd og for å utvide rekrutteringssatsingen. Arbeidet med kampanjen Hjernekraftverk har hatt høy prioritet gjennom perioden og begrepet har fått tydelig feste blant politikere og beslutningstakere. Kampanjen er godt mottatt.

Sektorseminarene er blitt etablert som viktige arenaer for politikutvikling i Forskerforbundet. Det er årlig gjennomført sektorseminar innenfor følgende områder i perioden:

- arkiv, bibliotek og museum
- forskningsinstitutt
- helseforetak og sykehus

- kommuner og fylkeskommuner (fra 2017)
- statlige forvaltningsorgan (fra 2016)
- statlige og private høyskoler
- universiteter og vitenskapelige høyskoler

I inneværende periode er det også lagt vekt på å utnytte medlemmenes kompetanse ved at det er opprettet flere ad-hoc ekspertutvalg og arbeidsgrupper tilknyttet aktuelle problemstillinger. For oversikt over utvalgene, se kapittel 7.9.

Det er i perioden arbeidet med modernisering av arbeidsverktøy og oppdatering av pro-gramvare som benyttes i sekretariatet og øvrig del av organisasjonen for å sikre god og effektiv service til medlemmer og tillitsvalgte. Det er arbeidet med å få på plass oppgradert infrastruktur for datasystemene i sekretariatet. Databehandlingsavtaler er inngått på områder med krav til det og det er utarbeidet personvernerklæring for sekretariatet og medlemmene.

Medlemssystemet Winorg er oppgradert og nye moduler er tatt i bruk i perioden. Dette for å sikre god kvalitet på de data som ligger i systemet, samt sikre bedre service og kommunikasjon med medlemmene. Av nye moduler er det kjøpt inn e-faktura, CRM, kommunikasjon, webregistrering av trekkliste samt vervemodul. En egen trekklisteportal er på plass slik at mindre arbeidssteder kan rapportere inn kontingenttrekk direkte via web. Videre er det i perioden arbeidet med registrering av ny campusstruktur slik at tillitsvalgte og lokallag får bedre oversikt over hvor medlemmene geografisk befinner seg, og en løsning for registrering av studiested for studenter er på plass. I tillegg kan innmelding nå også gjøres via SMS etter implementering av kommunikasjonsmodulen i medlemssystemet. Ny tillitsvalgtportal ble lansert desember 2017. I tillegg ble et verktøy for kursadministrasjon for lokallag og foreninger satt i drift høsten 2018.

Rapporteringen fra økonomi i forhold til budsjett/resultat er vesentlig forbedret, slik at dette blir et bedre styringsverktøy for ledelsen. Det er videre gjennomført rutine- og systemendringer for å effektivisere arbeidet med økonomi og regnskap. Økonomisystemet er oppgradert våren 2018 ved implementering ny versjon av Navision og Forskerforbundets strategi for kapitalforvaltning er oppdatert. Arbeidet med nytt reise- og utleggssystem, UNIT 4, ble startet opp mot slutten av 2018.

Retningslinjer for ansatte i ytre organisasjon er vedtatt av Hovedstyret og effektivt i organisasjonen. Det gjennomføres årlige seminar i sekretariatet for ansatte i ytre organisasjon. Det er et kontinuerlig fokus på utvikling av gode personalpolitiske retningslinjer og det er en aktiv dialog med faste møter med tillitsvalgte, verneombud og ansatte for å ivareta likhetsprinsippet, medbestemmelse og individuell behandling av den enkelte ansatte i sekretariatet. Personelhåndboken ble drøftet med de tillitsvalgte i november 2017 og det er valgt en representant fra sekretariatet som deltar i hovedstyremøtene i saker som har betydning for personalet.

Det er igangsatt et arbeid for å etablere varslingsregler og etiske retningslinjer internt i forbundet. For de ansatte i forbundet eksisterer dette, men det mangler for tillitsvalgte og andre i forbundets tjeneste.

6.1.1 Lokallag

Forskerforbundets lokallag utgjør fundamentet i forbundets organisasjon. I samsvar med vedtektenes arbeides det derfor kontinuerlig med å etablere nye lokallag med lokale tillitsvalgte ved alle virksomheter der forbundet organiserer tre eller flere medlemmer. Forskerforbundet har gjennomført et systematisk arbeid for å opprette nye lokallag. Per 31. desember 2018 er det etablert 285 lokallag. Til tross for en rekke fusjoner i sektoren, har antallet holdt seg stabilt ved at en rekke nye lokallag har blitt etablert.

Lokallagene rapporterer gjennomgående om høy aktivitet knyttet til utøvelsen av medbestemmelse og forhandlingsrett. Det varierer i hvor stor grad det enkelte medlem selv deltar på medlemsmøter og lokale arrangement.

Mange lokallag har vært omfattet av store omorganiseringer og fusjonsprosesser ved virksomhetene. Ofte er Forskerforbundet største fagforening ved virksomheten og de tillitsvalgte har dermed

hatt en ledende posisjon i de mange utvalg og organer hvor strukturendringene har blitt konkretisert. Dette er klart en ekstra belastning, men medfører samtidig en ekstra synlighet blant de ansatte. Når virksomheter fusjonerer, medfører det svært ofte at lokallag også fusjonerer og organisasjonsprosessen kan være utfordrende med avslutning av de gamle lokallagsregnskapene, etablering av interimsstyrer inntil konstituerende årsmøte kan avholdes, fastsettelse av lokallagsstruktur, utarbeidelse av budsjett og vedtekter, informasjonsrutiner og kulturbygging med mer.

Lokallagene bruker mye ressurser på lokale lønnsforhandlinger og i statlig sektor har etableringen av to separate hovedtariffavtaler vært krevende for mange virksomheter – kanskje særlig det første året (2016).

Andel utenlandske arbeidstakere vokser og mange lokallag har hatt økende fokus på å nå disse gruppene. Dette kan både medføre behov for mer tilgjengelig informasjon på engelsk samt forklaring av fagforeningers plass i det norske trepartssamarbeidet og medbestemmelse ved virksomheten.

6.1.2 Fagpolitiske foreninger

Forskerforbundet har ni fagpolitiske foreninger som arbeider for å ivareta fagpolitiske interesser. Hovedstyret har i perioden fulgt opp representantskapets vedtak om kartlegging og tydeliggjøring av de fagpolitiske foreningenes funksjon, innsats og bidrag til forbundets samlede fagpolitikk samt behovet for driftsmidler. Sommeren 2017 leverte de fagpolitiske foreningene en egenevaluering om egen identitet, funksjon og fremtidig organisasjonstilknytning. I oktober 2017 vurderte hovedstyret foreningenes driftsdyktighet (økonomi og rekruttering) og bidrag til forbundets fagpolitikk. Basert på fremlagte vurderinger om driftsdyktighet og sterkt varierende aktivitet i foreningene, ønsket hovedstyret ikke å gå inn for at det innføres generelle driftsmidler. Det ble også konkludert med at hovedstyret bør få mandat i vedtektene til å legge ned foreninger som over lang tid har hatt synkende medlemstall og ingen aktivitet eller styre.

I februar 2018 besvarte lokallag og fagpolitiske foreninger en høring basert på foreløpig saksfremlegg og hovedstyrets diskusjon omkring foreningenes funksjon, innsats og bidrag til forbundets samlede fagpolitikk, samt behovet for driftsmidler. Hovedstyret vedtok at saken videre skulle legges frem for landsrådet.

På landsrådet i mars 2018 ble spørsmål om Forskerforbundet har behov for en særskilt organisering av medlemmenes ulike faglige identiteter, og spørsmålet om fagpolitiske foreningers aktivitet skal finansieres av sentrale midler diskutert. Ut i fra denne diskusjonen konkluderte landsrådet med at det fortsatt er grunnlag og tilslutning i organisasjonen for opprettholdelse av de fagpolitiske foreningene. I den grad det skal åpnes for ytterligere sentrale økonomiske tilskudd, bør dette reguleres ut i fra aktivitet i foreningen. Landsrådet anbefalte også at foreninger som ikke fungerer etter sin hensikt, jf. vedtektenes §15.1, kan få bistand til å legges ned.

Hovedstyret vedtok i sitt møte i juni 2018 at spørsmålet om mandat til å legge ned foreninger sendes på høring til lokallag og foreninger til behandling i forkant av representantskapsmøtet. Hovedstyret ga ikke sin tilslutning til å endre dagens tilskuddsordning for fagpolitiske foreninger. Vedtektsendring ble fremmet for representantskapsmøtet 16.–17. oktober 2018 og vedtatt.

6.1.3 Landsråd

Landsrådet er det øverste rådgivende organ for overordnede politiske og strategiske saker mellom representantskapsmøtene. Landsrådets arbeidsutvalg bistår Hovedstyret med planlegging og gjennomføring av møtene. Det er arbeidet mye med møtets form for å underbygge organets posisjon som rådgivende og politikktvklende organ, med forhåndsutsendte hovedspørsmål, aktiv bruk av valgkrets møter, rundebordsdiskusjoner og oppsummeringer i plenum. Under deler av møtene er det også benyttet profesjonell møteledelse ved Trude Teige og Anne Grosvoll.

6.1.4 Vurdering av Forskerforbundets organisasjonsstruktur

Under behandlingen av arbeidsprogrammet for 2016–2018 fattet representantskapet følgende vedtak: [...] *Forskerforbundets organisasjonsstruktur skal evalueres og det skal vurderes om en ny struktur kan bidra til å vitalisere organisasjonsarbeidet og derigjennom gjøre det mer attrak-*

tivt for medlemmer å delta i organisasjonsarbeidet både på lokalt og sentralt nivå. Det skal vurderes å etablere et bredt sammensatt landsstyre som en erstatning for eksisterende landsråd [...].

Hovedstyret vedtok i desember 2016 hovedutfordringer og mål for evalueringen av Forskerforbundets organisasjonsstruktur. Det ble satt som mål at Forskerforbundet klarer å hente ut den kompetanse og det engasjement som ligger lokalt blant tillitsvalgte og medlemmer, og at dette er en målsetting uavhengig av om landsrådet videreføres som et rådgivende organ eller omgjøres til et landsstyre.

I tidligere utredninger har forslaget om opprettelse av et landsstyre til erstatning for landsrådet samlet liten støtte i organisasjonen. Det ble derfor påpekt at det i denne utredningen kan være formålstjenlig å reflektere omkring hvorfor temaet vender tilbake og om det er uttrykk for et annet behov enn det som løses gjennom en slik strukturell endring. Et sentralt tema har derfor vært om lokallagene faktisk vil få mer innflytelse gjennom et landsstyre, eller om det finnes andre måter å involvere lokale krefter på som kan bidra til å styrke organisasjonsarbeidet på lokalt og sentralt nivå.

Når organisasjonen i tidligere gjennomganger har konkludert med å opprettholde landsrådet som et rådgivende organ, har hovedargumentet vært at hovedstyrets rolle som øverste organ mellom representantskapsmøtene skal være tydelig. Dette for å sikre at Hovedstyret kan være handlekraftig, og ha mandat til å fatte vedtak uten å måtte utsette beslutninger til en senere behandling i et større landsstyre.

Organiseringen hos andre sammenlignbare foreninger ble kartlagt i desember 2017. Forbundets langsiktige organisatoriske utfordringer, samt utfordringer og behov knyttet til de viktigste organene (landsråd – sektorseminar – lokallag – fagpolitiske foreninger – rådgivende utvalg) ble også vurdert. På bakgrunn av vurderingene ble saken sendt på høring februar 2018 til lokallag og foreninger der det ble tydeliggjort at målet med en organisatorisk endring må være å styrke de tillitsvalgte og medlemmenes eierforhold og engasjement i og til organisasjonen. 17 lokallag og 3 foreninger besvarte høringen; oppfatningene om organisatoriske strukturendringer var ikke entydige og ga heller ingen tydelige signaler.

Saken ble i mars 2018 fremmet for landsrådet. Rådets klare anbefaling var å beholde landsrådet i sin nåværende form, men samtidig å videreutvikle det som en arena der det fokuseres mer på politiske saker og landsrådet i større grad fatter vedtak som råd til hovedstyret; å ha mer åpenhet omkring hovedstyrets arbeid; at hovedstyrets sakspapirer gjøres tilgjengelig for de tillitsvalgte; samt at sektorseminarene styrkes.

På landsrådet ble det også tatt opp om representantskapet skal velge nestleder – slik det velger leder. Saken gikk til avstemming, og det klare rådet var at nestleder skal velges av representantskapet og at ordningen skal gjelde fra representantskapsmøtet 2018. På spørsmålene om leder og nestleder skal velges i par og om det skal være et krav at begge kjønn skal være representert, ga ikke landsrådet et tydelig råd.

Hovedstyret ga sin tilslutning til forslag om at hovedstyrets sakspapirer i hovedregel skal gjøres tilgjengelig for de tillitsvalgte gjennom tillitsvalgtportalen og det ble innført fra juni 2018.

Hovedstyret vedtok i sitt møte 14. juni 2018 at:

1. Landsrådet beholdes i sin nåværende form som øverste rådgivende organ for overordnede politiske og strategiske saker mellom representantskapsmøtene, men innholdet gjøres mer politisk.
2. Sektorseminarene styrkes ytterligere som arena for erfaringsutveksling og politikktutforming i sektoren.
3. Spørsmålet om nestleder også skal velges av representantskapet sendes på høring til lokallag og foreninger i forkant av behandling på representantskapsmøtet i oktober.
4. Hovedstyret fremmer ikke forslag om å endre vedtektene slik at begge kjønn skal være representert blant leder og nestleder, og heller ikke at leder og nestleder skal velges i par.

Forslagene fikk gjennomgående tilslutning i organisasjonen og representantskapet 2018 endret vedtektene slik at nestleder velges separat av representantskapet.

6.1.5 Medlemsfordeler

De merkantile medlemsfordelene Forskerforbundet tilbyr skal være attraktive og gi Forskerforbundet et konkurransefortrinn sammenlignet med andre organisasjoner.

I løpet av perioden har det lyktes Unio å få på plass en boliglånsavtale med Storebrand med konkurransedyktige vilkår, og Forskerforbundet har vært en aktiv pådriver i denne prosessen. Forskerforbundets medlemmer også et banktilbud gjennom DnB, og tilbud om Cresco Unique som er en spare- og kredittkortkonto med gunstige medlemsfordeler.

Forskerforbundets forsikringsprodukter er svært populære og medlemsmassens lave risikoprofil sikrer sterkt konkurransedyktige priser. Medlemsforsikringene ble lansert i 2003, og vi er nå inne i det 16. året med egne forsikringsprodukter og forsikringskontor. Kontoret administrerer på vegne av Forskerforbundet og medlemmene ca. 88 000 forsikringer til ca. 73 millioner kroner.

Det er 17 000 medlemmer som er omfattet av den obligatoriske forsikringen mens 1 830 har reservert seg. Resten utgjøres hovedsakelig av studentmedlemmer/personer eldre enn 67 år som ikke omfattes av obligatorisk forsikring. Den reelle reservasjonsgraden er derfor på ca. 9,7 %.

Forskerforbundets personforsikringer (liv, uføre, ulykke, kritisk sykdom) har alle forsikringssummer i G. Forsikringssommene har siden 2003 økt betydelig i takt med utviklingen av grunnbeløpet, mens prisen har gått ned på enkelte produkter. Reelt sett har prisen på alle personforsikringene gått betydelig ned siden 2003 sammenlignet med forsikringssommene. Hvis man sammenligner prisen medlemmene betaler for disse forsikringene gjennom Forskerforbundet kontra om man kjøper dem privat ser vi at prisen fort blir 3-5 ganger høyere.

Forsikringsportalen videreutvikles fortløpende, og man har de siste årene kunnet tilby medlemmene nye betalingsløsninger som e-faktura og samlefaktura. I tillegg kan medlemmene benytte flere betalingsterminer.

Markedsaktiviteten har økt fra år til år. Forsikringskontoret har stort sett en annonse i de fleste nummer av Forskerforum. I tillegg benyttes elektronisk nyhetsbrev ca. 4 ganger per år, Facebook og Forskerforbundets eget nyhetsbrev. I tillegg stiller Forsikringskontoret med stand på Popcorn & Jazz, samt på Landsrådet og ved invitasjon til lokallag. Forskerforbundets medlemmer er flittige brukere av forsikringsportalen, hvor de både leser om og bestiller nye forsikringer.

Gjennom samarbeid i Unio er det etablert medlemsavtaler med Norgesbooking, Dansommer, Novasol, Avis bilutleie, Esso, Stormberg, Under Armour, og De historiske hoteller.

6.1.6 Medlemsrekruttering

Rekrutteringstiltak

Det fremste rekrutteringstiltaket er aktive og synlige lokallag og tillitsvalgte. Forskerforbundet har i løpet av representantskapsperioden hatt god medlemsvekst.

Forskerforbundet hadde i 2016 et ønske om å øke sin organisasjonsgrad ved virksomheter innen forskning og høyere utdanning der forbundet tradisjonelt ikke sto sterkt, og etablerte i den forbindelse et pilotprosjekt. Hovedstyret pekte spesielt på tre områder der det var ønskelig med en spesiell satsing: privat næringsliv, kommunal sektor og helseforetak. Det ble valgt ut noen pilotvirksomheter som det ble arbeidet særskilt med; ved å utvikle politikk, utarbeide nytt informasjonsmaterieell, deltakelse på åpne møter, samt øvrige ekstraordinære vervekampanjer. De fleste av disse lokallagene hadde økt medlemsvekst etter at forbundet sentralt bisto.

Det har de senere årene blitt ansatt et økende antall utenlandske arbeidstakere i sektoren. I den forbindelse ble det introdusert et nytt kurs «Working in Norway» som retter seg mot utenlandske arbeidstakere, og mange lokallag har benyttet seg av dette tilbudet. Kurset har hatt en rekrutteren-

de effekt. Videre har det blitt jobbet med kontinuerlig oppfølging av lokallag og samarbeid med tillitsvalgte om ulike rekrutteringstiltak. Det har også vært økt fokus på synlighet og markedsføring i sosiale medier.

Studentarbeid

Satsing på studentgruppen er nedfelt i arbeidsprogrammet der det står: «Forskerforbundet skal styrke sitt arbeid med å rekruttere studenter og vil i perioden vurdere hvordan studentmedlemmene best organiseres i forbundet». Studenter er morgendagens arbeidstakere og det er sterk vekst i antall studenter som organiserer seg i fagforbund. I 2013 hadde Forskerforbundet rundt 140 studentmedlemmer og det ble besluttet at det skulle satses på å rekruttere flere studentmedlemmer. I 2015 og 2016 var fokus å få volum på antall studentmedlemmer slik at hovedstyret hadde grunnlag for videre arbeid med integrering av studentene i organisasjonsstrukturen.

Det har i denne representantskapsperioden vært betydelig økt aktivitet for å øke rekrutteringen av studentmedlemmer. Både med tanke på forbundets synlighet overfor studenter og aktiviteter direkte rettet mot målgruppen. Det har vært avholdt stand ved de største studiestedene ved semesterstart, fokus på økt synlighet gjennom annonsering i studentaviser og i sosiale medier, og det har blitt avholdt en rekke kurs rettet mot student- og stipendiatmedlemmer. Kursene har vært populære, og høstet gode tilbakemeldinger.

Med økende antall studentmedlemmer i forbundet startet arbeidet med å involvere studentene i større grad i forbundet og synliggjøre deres stemme og interesser i organisasjonsstrukturen. I april 2016 ble det oppnevnt en studentrepresentant i Forskerforbundet for første gang. Representanten ble oppnevnt for 12 måneder, og ble erstattet av en ny studentrepresentant med vararepresentant for 12 nye måneder i april 2017. For oversikt over studentrepresentantene, se 7.10. Studentrepresentantene har bistått sekretariatet i arbeidet med studentrekruttering, samt bidratt til å vurdere fremtidig innplassering av studentene i Forskerforbundets organisasjonsstruktur.

Hovedstyret har vedtatt at et studentutvalg skal opprettes, og videre arbeid med opprettelse og drift av studentutvalget blir fulgt opp inn i neste representantskapsperiode. Hovedstyret blir forelagt forslag til mandat og representanter for studentutvalget.

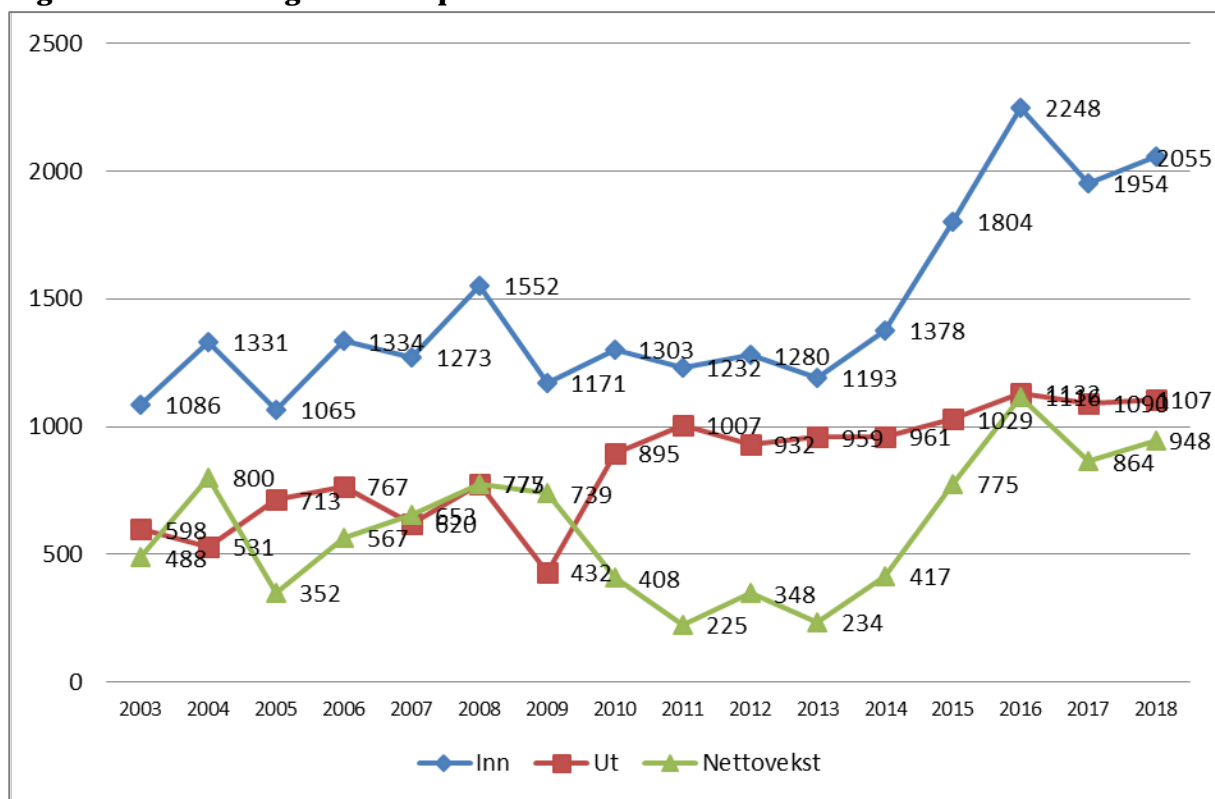
Medlemsutvikling 2016–2018

Medlemstallet har i perioden 2016–2018 hatt en positiv utvikling. Innmeldingstallene har vært gode. Mye av dette skyldes økt fokus på studentrekruttering, men man ser også at forbundet rekrutterer godt blant yrkesaktive. Utfordringen de senere årene er at generasjonsskiftet i sektoren gjør at mange medlemmer går av med pensjon og melder seg ut. Det særskilte fokuset på satsing på studentrekruttering har kompensert for antall utmeldte pensjonister. En andel av studentmedlemmene vil på sikt også videreføre medlemskapet når de blir yrkesaktive. Antall stipendiatmedlemmer har også økt betraktelig i perioden, noe som kan skyldes økt oppmerksomhet på denne gruppen, spesielt utenlandske stipendiater.

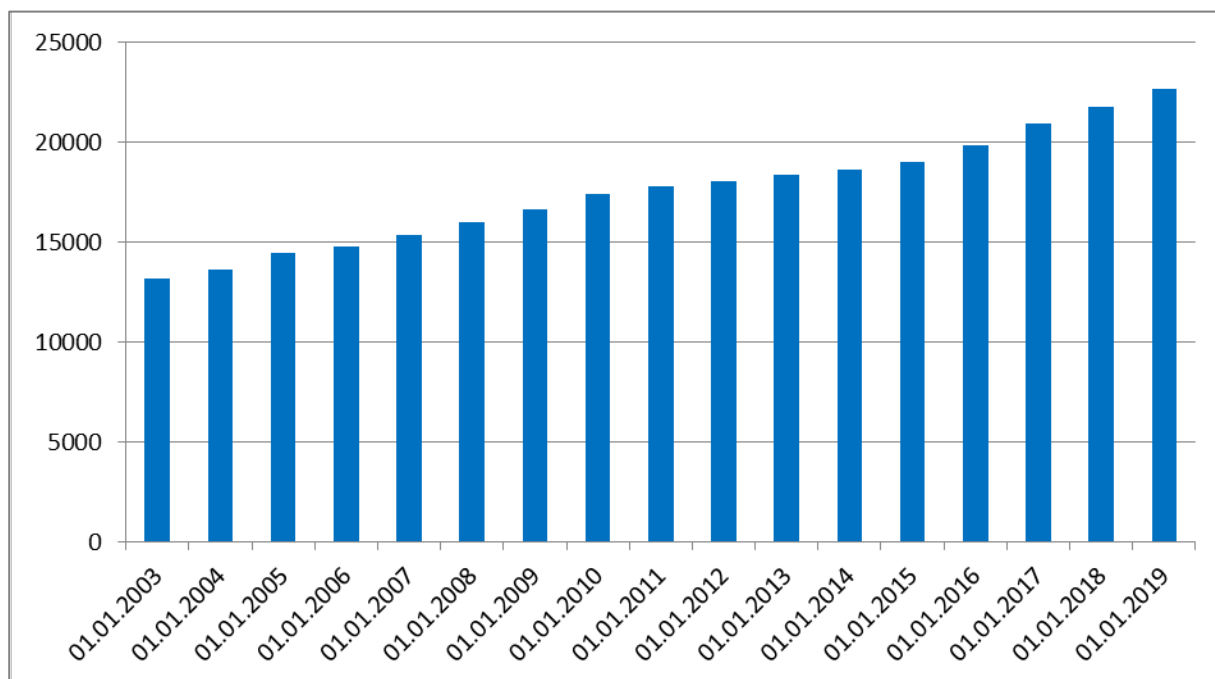
I beretningsperioden har medlemstallet økt med totalt 2 880 medlemmer fra 19.812 til 22.692 (per 31.12.2018) hvilket er en økning på 14,5%. Innen statlig sektor har medlemstallet økt fra 12.487 til 13.644, hvilket er en økning på 9,3%. I denne økningen ligger også noen institusjoner som er fusjonert inn i statlige virksomheter. Antall stipendiatmedlemmer har økt fra 1.199 til 1.454, en økning på 21,2%. Antall studentmedlemmer har økt fra 583 til 1.496, hvilket er en økning på 156,6%. Veksten i antall årsverk innen UH-sektoren fra 01.10.15–01.10.17 var på 6,35 % (tall fra DBH), mens medlemsveksten i samme område utgjorde 8,02 % i samme periode.

Tradisjonelt har Forskerforbundet best medlemsvekst de årene det er hovedoppgjør i lønnsforhandlingene. Mye av den ekstraordinære medlemsveksten skyldes fokuset på studentrekruttering.

Figur 2 Antall inn- og utmeldte per år 2003–2018

Figur 3 Medlemsutvikling 2003–2018

6.1.7 Kurs og opplæring

Forskerforbundet har et stort fokus på å tilby de tillitsvalgte kurs og opplæring. De sentrale kursene er ryggraden i forbundets tillitsvalgtopplæring og gir tillitsvalgte i alle sektorer anledning til kompetanseheving innen et bredt felt av grunnleggende temaer i tillegg til spesielle temaer for mer viderekomne. Hovedtyngden av Forskerforbundets yrkesaktive medlemmer er ansatt i staten, og Forskerforbundet mottar hovedsakelig OU-midler til tillitsvalgtopplæring i statlig sektor. Midlene benyttes dels sentralt og dels lokalt. Lokale kurs tilpasses virksomhetens behov og utfordringer og bidrar til å fremme den totale aktiviteten på lokallagsnivå. Kursene gir også god anledning til å synliggjøre lokallagenes aktivitet og er et sterkt konkurransefortrinn i forhold til andre forbund.

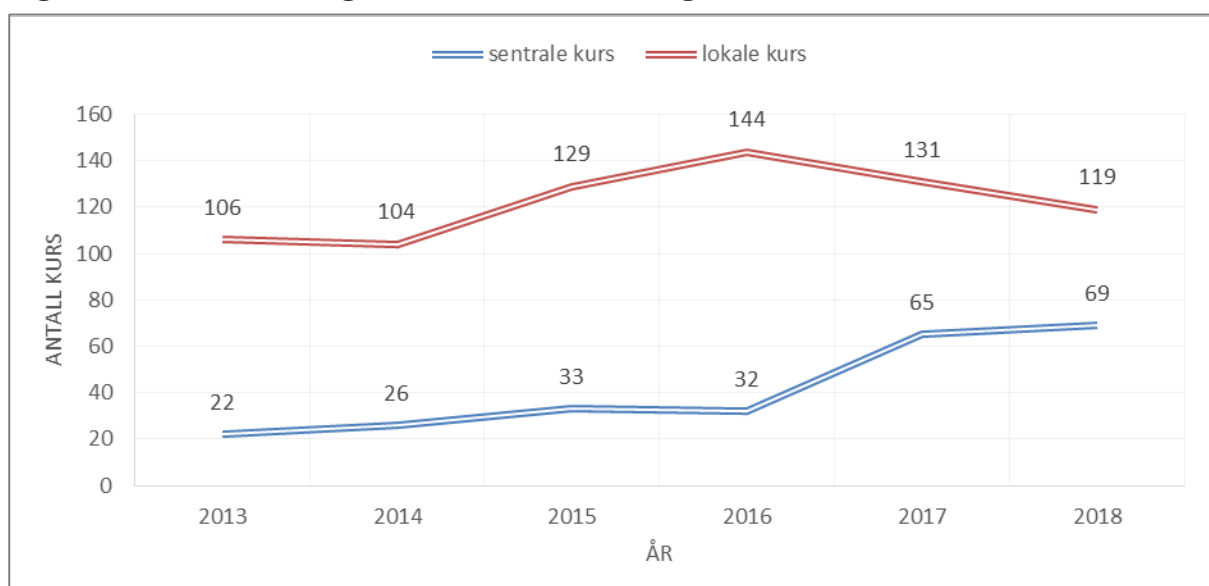
I 2016 ble det arrangert 32 sentrale kurs og 144 kurs arrangert av lokallag og fagpolitiske foreninger (lokale kurs); i 2017 65 sentrale og 131 lokale kurs; og i 2018 69 sentrale og 119 lokale kurs. Til lokale kurs finansiert ved statlige OU-midler ble det i 2016 gitt tilsagn om tildeling av kr 14 148 000, mens kr 9 122 000 ble benyttet. Sentralt ble det samme år benyttet kr 5 317 000. Etter administrativt påslag ble kr 3 400 000 tilbakeført Unio. I 2017 ble det tildelt kr 15 755 000 mens kr 9 131 000 ble benyttet. Sentralt ble det i 2017 benyttet kr 8 117 000 kr. Etter administrativt påslag ble det tilbakeført kr 320 000. I tillegg kommer kurs og seminarer som ikke er finansiert av OU-midler.

Den betydelige økningen i antall sentrale kurs har vært mulig ved at forbundet de siste to årene har begynt å engasjere eksterne foredragsholdere til spesielle tema. Kursene får gode tilbakemeldinger og har gode deltakerantall. Forbundet tilbyr sine tillitsvalgte kurs som grunnopplæring i lov- og avtaleverk, grunnopplæring i forhandlinger og tariffavtaler, forhandlingsteknikk, konflikthåndtering, praktisk lokallags- og styrearbeid, bruk av sosiale medier i lokallagsarbeid, kommunikasjon og påvirkningsarbeid lokalt, omstilling, forskningsetikk og opphavsrett, pensjon, stressmestring, hersketeknikker og retorikk. Det tilbys egne kurs for særlige satsingsgrupper som stipendiater, postdoktorer, utenlandske arbeidstakere, midlertidig ansatte og ledere. I tillegg arrangeres konferanser, tariffworkshops, sektorseminar og frokostseminar.

Lokale kurs er et spesielt viktig virkemiddel for synlighet, organisasjonsbygging og kompetanseheving lokalt, og gir sekretariatet viktige signaler om hvilke kurstema som er relevante for tillitsvalgte og medlemmer.

I mars 2018 ble det arrangert et kurs for erfarne tillitsvalgte i Brussel. Møter med representanter for Education International, ETUCE, ETUI (European Trade Union Institute) og den norske EU-delegasjonen ga deltakerne innsikt i internasjonalt påvirkningsarbeid og europeisk arbeidsliv-, forsknings- og utdanningspolitikk med relevans for norske arbeidstakere.

Figur 4 Antall sentrale og lokale kurs avholdt årlig

6.1.8 Kampanjen Hjernekraftverk

Bakgrunn

Kampanjen Hjernekraftverk ble lansert i 2012. Formålet med kampanjen har vært å få frem betydningen av medlemmenes hjernekraft og at våre medlemmers hjernekraft utgjør den viktigste kilden til humankapitalen i Norge – en betegnelse på befolkningens kunnskap og ferdigheter utviklet gjennom forskning, utdanning og opplæring. Gjennom å bygge denne bevisstheten blant politikere og opinionen, håper vi å få større gjenklang når vi krever høyere lønn for denne kompetansen.

Kampanjen var et ekstraordinært virkemiddel i tillegg til den lønnspolitiske strategien og det ordinære lønnspolitiske arbeidet sentralt og lokalt. Den skulle få fram at kunnskap er viktig, forskeren er viktig og lønnen er avgjørende. Kampanjen var ikke et tiltak med en mekanisme som i seg selv utløser lønn, men ville direkte og indirekte kunne ha påvirkning på verdsettelsen av hjernekraft, både i form av status og lønn.

Kampanjen har fått mye positiv oppmerksomhet gjennom årene den har pågått. Da Stortinget behandlet gjeldende langtidsplan for forskning og høyere utdanning ble det også henvist til Forskerforbundets hjernekraftkampanje som et positivt tiltak og et budskap politikerne selv stilte seg bak.

Kampanjevirkemidler

For å befeste kampanjen og kampanjebudskapet er det tatt i bruk en hel rekke tiltak. Det er gjennomført langt flere lokallagsbesøk enn tidligere og kampanjen har vært et tema under disse besøkene for å forankre kampanjen internt i organisasjonen. Kampanjen er også tatt opp på en lang rekke OU-kurs sentralt og lokalt samt på flere lokale debattmøter. I tillegg er disse virkemidlene tatt i bruk:

- Flere reklamekampanjer på nett samt annonsering i papirutgaver av store regionsaviser og flere nasjonale aviser og magasiner.
- Økt fokus på og aktivitet i sosiale medier.
- Hjernekraftverk.no – egen landingsside for kampanjen.
- Politisk påvirkningsarbeid, debattmøter og deltakelse på Arendalsuka.
- Et opprop på nettet for å øke forskningsinnsatsen og styrke utdanningsinstitusjonene fikk 4372 signaturer.

I perioden 2016–2018 har kampanjen vært ført langs to hovedspor:

1. Politikerne skal se verdien av medlemmenes arbeid
2. Medlemmene skal selv være bevisst og stolt over sin egen verdi

De viktigste elementene i kampanjen har i denne perioden vært en arrangementsrekke («PechaKucha»; forskningsformidling ved bruk av 20 lysbilder x 20 sekunder) på de største lærestedene. PechaKucha-turneen ble svært vellykket, med stor deltakelse og mye ros og delinger på sosiale medier. Ti av foredragene ble også lagt ut på Aftenpostens TV-kanal. Det har vært gjennomført PechaKucha-kvelder i Oslo, Trondheim, Bergen, Tromsø, Stavanger, Hamar og under Arendalsuka 2017.

Hovedstyret evaluerte kampanjen i juni 2017, og foretok noen justeringer av kampanjens innretning i 2018:

- Kampanjen knyttes tettere til Forskerforbundet
- Hovedbudskapet er at forskernes arbeid er verdifullt og at det må verdsettes
- Kampanjen rettes primært mot rekruttering av unge forskere, og hvordan lønn og arbeidsvilkår er avgjørende for god rekruttering
- Målgruppen for budskapet blir i større grad politikere og beslutningstakere
- Formen skal fortsatt være lett selv om budskapet er alvorlig

Omdømmemåling

Parallelt med etablering av kampanjen ble det satt i gang en omdømmeundersøkelse for Forskerforbundet. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i 2012, og gjentatt med likelydende spørsmål i 2014 og 2017. Konklusjonen i den første rapporten var at forbundet hadde et svakt omdømme, i den andre og tredje rapporten et middels godt omdømme. Mens kjennskapen til Forskerforbundet ikke har økt signifikant blant allmenheten, er det en klart positiv endring blant medlemmene. I 2017 ble det også foretatt en spørreundersøkelse blant forbundets tillitsvalgte der et stort flertall av respondentene svarte at kampanjen har bidratt til å få fram våre medlemmers samfunnsbetydning.

Hjernekraftprisen

Som ledd i Hjernekraftverk-kampanjen ble det opprettet en egen formidlingspris som fikk navnet Hjernekraftprisen. Formålet med prisen er å synliggjøre betydningen FoU og kunnskapsutvikling har for vår fremtid, både innen velferd, næringsliv og samfunnsutvikling. Dette skal bidra til å øke forståelsen for den samfunnsmessige betydningen av FoU og kunnskap. Hjernekraftprisen har vært lyst ut hvert år siden 2013, og det har kommet inn mellom 15 og 50 bidrag hvert år. Juryen for prisen har bestått av tidligere forskningsminister Tora Aasland (leder), Forskerforbundets leder Petter Aaslestad, debattredaktør i Morgenbladet Marit Karine Slotnæs, og leder i Norsk studentorganisasjon; Marianne Andenæs i 2016, Mats Johansen Beldo i 2017 og Håkon Randgaard Mikalsen i 2018.

I 2016 ble vinnere av prisen Paul Egil Leer-Salvesen (Universitetet i Agder) med bidraget «Sorg og håp» og Gyri Teien Haugland (Universitetet i Bergen) «Rognkjeksen er en superhelt, men klarer den å overvinne lakselusen?» som delte førsteplassen med 30.000 kroner hver. Øyvind Kvalnes (BI) med «Filosofi for ingeniører» og Øivind Fjeld-Solberg (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress) med «Forskningens og utviklingsarbeidets uransakelige veier» delte andreplassen og fikk 20.000 kroner hver.

I 2017 ble Jan Magne Gjerde (UiT) vinner av hovedprisen med kr 40 000 for sitt bidrag «Berg, bjørner og landskap», mens tre andre bidrag delte andreplassen og fikk kr 20 000 hver. Dette var Laura Sommer og Christian A. Klöckner (NTNU) for bidraget «Pollution Pods – Art as a motor of climate change action», Bent Christen Braskerud (Oslo kommune) med bidraget «Varmere, våtere, villere – bedre?» og Jørgen Haave (Telemark museum) for bidraget «Ibsens kjøkken».

Vinnere i 2018 var Petter Bergerud (UiB) med bidraget «Framtidens brobyggere» og Nina Liland og Ikram Belghit (Havforskningsinstituttet) med bidraget «Superlarvene redder matavfallet» som fikk 100 000 kroner hver. I 2018 ble prisen delt ut på Forskningspolitisk seminar 13. november. Videre ble det laget et originalt diplom og prispengene ble økt fra 100 000 til 200 000 kroner.

Oppsummering

Kampanjekonseptet «Hjernekraftverk» er godt etablert. Kampanjen er godt kjent i det politiske miljøet, det er bred politisk enighet om at forskning er avgjørende for samfunnsutviklingen og Forskerforbundet har fått eierskap til begrepene hjernekraft og hjernekraftverk.

I hvilken grad kampanjen har bidratt til økt lønn for våre medlemmer, vil være umulig å måle, men kampanjen har vært et viktig bidrag i forbundets strategiske arbeid. De vekslende uttrykkene som har vært benyttet med gradvis større fokus på sosiale medier, humor og selvironi, videoer og PechaKucha har vært viktige for å løfte fram medlemmenes stolthet og viktigheten av deres bidrag for samfunnet.

Kampanjen skulle i samsvar med den opprinnelige planen gjennomføres i en avgrenset periode, og den avsluttes derfor etter inneværende periode. Uavhengig av konseptet Hjernekraftverk vil det være aktuelt å videreføre elementer som for eksempel PechaKucha-arrangementer i regi av Forskerforbundet. Hjernekraftprisen vil også blir videreført som en selvstendig formidlingspris i regi av Forskerforbundet.

6.2 Kommunikasjon

6.2.1 Informasjonsarbeid

Nettsted

Nyhetsaker publiseres fortløpende på Forskerforbundets nettsted forskerforbundet.no, og sidene blir i økende grad sitert og henvist til av andre nettsteder. I løpet av beretningsperioden har nettsidene i gjennomsnitt hatt mer enn 15 000 besøkende hver måned. Nettstedet drives med et eldre publiseringsverktøy og en påkrevd teknisk oppgradering er under planlegging.

Ved inngangen til 2018 ble ekstranettet for tillitsvalgte relansert under navnet Tillitsvalgtportalen. Tillitsvalgtportalen er tilgjengelig for alle som har verv i lokallag eller fagpolitisk forening i Forskerforbundet, og gir tilgang til medlemsregister, økonomisystem, nettbutikk, skjemaer og veiledninger, og mye mer. Portalen inneholder organisasjonsinterne nyheter, skjemaer, retningslinjer og andre dokumenter til nedlasting, medlemsstatistikk, tips og råd for lokalt rekrutteringsarbeid samt nettbutikken for profileringsartikler.

Sosiale medier

Forskerforbundet er aktiv på Facebook (ca. 8000 følgere), Instagram (ca. 450 følgere) og Twitter (ca. 9250 følgere). Vi har omtrent samme antall følgere på Facebook som andre fagforbund på samme størrelse som oss, mens vi på Twitter har klart flere følgere enn størrelsen tilsier. Kampanjen Hjernekraftverk har også en egen Facebookside med 13 000 følgere. På Facebook er det saker som omhandler utforming av arbeidsplasser (åpne kontorlandskap) som har skapt klart mest engasjement i perioden.

Nyhetsbrev

Forskerforbundets sekretariat sender ut nyhetsbrev via e-post annenhver uke. Nyhetsbrevene sendes til alle medlemmer i Forskerforbundet og i tillegg til aktuelle samarbeidspartnere. Nyhetsbrevene inneholder kortversjoner av aktuelle saker fra Forskerforbundets nettsider og annen informasjon fra forbundet. Det ble sendt ut 22 nyhetsbrev i 2016, 21 i 2017 og 22 i 2018. Nyhetsbrevene har i snitt en leveringsrate på over 99 % og en åpningsrate på 35 %, noe som regnes som høyt. Mest lest i 2018 var saker om resultatet av lønnsoppgjøret i staten og om avtalen om ny offentlig tjenestepensjon.

Informasjonsmateriell

Det er i perioden produsert oppdaterte versjoner av vervefoldere og vervepostkort for ulike målgrupper/sektorer. Introduksjonsheftet om lønns- og arbeidsvilkår for stipendiater («*Stipendiat? Kjenn dine rettigheter!*») i norsk og engelsk utgave er revidert høsten 2018. Det er laget små vervefoldere for ulike målgrupper: stipendiat/postdoktor, teknisk-administrativt personale, ansatte ved forskningsinstituttene, i helsesektoren og i ABM-sektoren; de fleste av disse foreligger også i engelsk utgave. Informasjon om tilgjengelig materiell sendes jevnlig ut til lokallag og foreninger med lenke til bestillingsskjema. Totalt er ca. 35 000 foldere og 100 000 postkort distribuert i perioden. Vervepostkortene er blant annet distribuert til alle medlemmer sammen med Forskerforum i oktober 2016.

Videre er det arbeidet med synliggjøring av Forskerforbundet bl.a. i form av markedsføring på sosiale medier. Det er produsert to medlemsvideoer og en serie korte intervjuer som synliggjør hvem som er medlem i Forskerforbundet og hvorfor de er organisert. Filmene og intervjuene ble brukt i en rekrutterings-/synlighetskampanje i sosiale medier i september 2017. Filmene er også vist på diverse arrangementer i regi av Forskerforbundet.

Hefter med Forskerforbundets verdiplattform og arbeidsprogram for perioden 2016–2018 og Forskerforbundets lønnspolitiske strategi 2017–2019 er distribuert til lokallag og foreninger og kan bestilles fra nettsidene. Verdiplattform og arbeidsprogram foreligger også i engelsk utgave (pdf til nedlasting). Folder med Forskerforbundets vedtekter ble produsert i 2015, og oppdatert etter representantskapsmøtet 2018. Vedtektene er også oversatt til engelsk.

Skriftserie og faktaark

Det er gitt ut 19 notater i forbundets skriftserie i perioden, og disse omfatter statistikk, undersøkelser og politikkdokumenter. Notatene er sendt ut til lokallag og foreninger, og kan i tillegg lastes ned fra forbundets nettsider. Det utarbeides også faktaark (pdf på 2–4 A4-sider) med informasjon og anbefalinger til medlemmer og tillitsvalgte om gjeldende lov- og regelverk samt forbundets politikk.

Følgende utgaver i Forskerforbundets skriftserie er publisert i beretningsperioden:

2016:

- 1/2016 'Grasrotrappen' – Kartlegging av høyskole- og universitetslektorenes oppfatning av lønn
- 2/2016 Forskerforbundet: Hovedstyrets beretning 2013–2015
- 3/2016 Lønnsstatistikk for statlig sektor per 31.12.2015
- 4/2016 Lønnsstatistikk for privat sektor per 31.12.2015
- 5/2016 Lønnsstatistikk for kommunal sektor per 31.12.2015
- 6/2016 Karriereutvikling og arbeidsvilkår i helsesektoren
- 7/2016 Lærerutdannere om lærerutdanning – forutsetninger for kvalitet

2017:

- 1/2017 Akademisk frihet under press / Academic freedom under pressure
- 2/2017 Lønnsstatistikk for statlig sektor per 31.12.2016
- 3/2017 Lønnsstatistikk for privat sektor per 31.12.2016
- 4/2017 Lønnsstatistikk for kommunal sektor per 31.12.2016
- 5/2017 Forskerforbundets stipendiatpolitikk / NAR's policy on PhD candidates
- 6/2017 Forskerforbundets politikk for postdoktorer / NAR's policy on postdoctoral fellows
- 7/2017 Forskerforbundets likestillingspolitikk / NAR's policy on gender equality

2018:

- 1/2018 Lønnsstatistikk for statlig sektor per 31.12.2017
- 2/2018 Lønnsstatistikk for annen offentlig sektor per 31.12.2017
- 3/2018 Lønnsstatistikk for privat sektor per 31.12.2017
- 4/2018 Lønns- og karriereutvikling for TA-personale i statlig UH-sektor (2017)
- 5/2018 Forskerforbundets politikk for lærerutdanning og lærerutdannere

Følgende faktaark er utgitt i perioden:

2016:

- 1/2016 Guide til lønnsheving i staten (utvidet versjon)
- 2/2016 Minstelønn for lektorer i skoleverket og høyere utdanning (grasrotrappen)

2017:

- 1/2017 Det lønner seg å bli medlem. Om medlemskap i Forskerforbundet / It pays to become a member. Facts about NAR membership
- 2/2017 Ny som tillitsvalgt i Forskerforbundet

6.2.2 Mediearbeid

Forskerforbundet prioriterer kontakt med medier og journalister som skriver om forskning, høyere utdanning og arbeidsliv. Målet vårt er at journalister skal få rask og god hjelp når de henvender seg til oss, og hovedregelen er at vi uttaler oss så lenge det ikke er særlige grunner til å la være. Selv om nisjemediene som prioriterer våre fagfelt ikke er blant de største i lesertall, når de mange av våre medlemmer og er premissleverandører i vår sektor. Samtidig har vi en interesse av å støtte opp om journalister i andre medier som interesser seg for våre interesseområder. For å systematisere denne kontakten byttet vi i 2018 pressemeldingstjeneste fra NTB Info til Meltwater.

Forskerforbundet og forbundsleder Petter Aaslestad hadde 1434 Retriever-treff (omtale i norske medier) i 2016, 977 i 2017 og 1212 i 2018. At tallene er noe lavere i 2017, henger sammen med at det ikke var hovedtariffoppgjør i staten dette året. Vi er oftest omtalt i Forskerforum, Khrono, På

Høyden, Universitetsavisa og Uniforum, men har også hatt oppslag i samtlige store riksmidier i perioden.

Omdømmeundersøkelser viser at Forskerforbundet ses på som en tydelig og troverdig stemme i samfunnsdebatten, og at våre medlemmer i noe større grad enn tidligere opplever at organisasjonen er godt kjent. Forskerforbundet er både en fagforening og en interesseorganisasjon som mål-bærer en viktig profesjonsstemme. Derfor inviteres vi også med i debatter som angår hele det brede forsknings- og utdanningsfeltet. Synligheten og påvirkningsmulighetene dette gir, er viktig å ta vare på. Vi skal fortsette å forvalte den brede tilliten Forskerforbundet har som partipolitisk uavhengig samfunnsaktør.

6.2.3 Forskerforum

Forskerforum har i perioden arbeidet etter to hovedmål – å være et rikt og representativt medlemsblad samt å være et viktig, samlende organ i sektoren forskning og høyere utdanning. Slik sett avspeiler Forskerforum Forskerforbundets todelte rolle som fagforening og forskningspolitisk aktør. Stoff om arbeidsvilkår og forskningspolitikk har derfor vært grunnleggende. Forskerforbundet har en så mangefasettert medlemsmasse at det er uoppnåelig å dekke arbeidssituasjonen til alle typer medlemmer. Det Forskerforum kan gjøre, og målrettet har satset på i perioden, er å gi et relevant tilbud til de største medlemsgruppene og delsektorene, av og til ta «stikkprøver» fra utkantene i medlemsmassen, og ikke minst løfte fram fellesnevnerne for hele eller store deler av medlemsmassen.

Plattformer

Forskerforum er tilgjengelig på alle plattformer: som papirutgave, app-utgave for lesing på mobil eller nettbrett og nettstedet forskerforum.no for lesing på PC/Mac, nettbrett og mobil.

Papirutgave: Forskerforum på papir har et stadig økende opplag, hovedsakelig i takt med økningen i Forskerforbundets medlemstall. Forskerforum har opprettholdt samme utgivelsestakt for papirutgaven, med ti årlige nummer på mellom 40 og 48 sider. Designen på bladet – layouten – har blitt gradvis modernisert og utviklet i perioden.

App-utgave: I 2015 ble det gjennomført en leserundersøkelse, blant annet for å kartlegge interessen for lesing av papirutgaven på digitale plattformer. En del lesere ønsket seg dette, men det var uklart i hvilken form. Etter å ha vurdert ulike alternativer, blant annet e-blad-løsning for lesing på PC/Mac, landet Forskerforbundet/Forskerforum på en app-utgave som den beste løsningen, ikke minst med tanke på leservennlighet. App-utgaven ble lansert i oktober 2016, og nå publiseres hvert nummer i denne formen. Bruken har vært beskjeden, men lesere som foretrekker denne leseformen har nå et tilbud.

Nettutgave: Nettutgaven er både en kanal for å presentere og følge opp stoff fra bladet, og et raske medium for daglige oppdateringer. Nyheter og debattstoff har vært vektlagt. forskerforum.no har hatt en bratt økning i perioden, målt både i publiserte artikler og i leserinteresse. Tallet på unike sidevisninger, altså enkeltsider som er åpnet på nettstedet forskerforum.no, økte fra ca. 185 000 i 2016 til ca. 425 000 i 2018.

Annonser

Forskerforum har ikke gått klar av den samlede nedgangen i annonsemarkedet i perioden. Internasjonale aktører som Google og Facebook tar en del av markedet, samtidig som Forskerforums tradisjonelle annonsører – institusjoner som lyser ut ledige stillinger – i økende grad bruker store digitale søkebasen som Finn og Nav. Forskerforum har like fullt klart å opprettholde en viss del av «stilling-ledig-markedet», hovedsakelig i nettutgaven.

Distribusjon

Forskerforum har av økonomiske grunner i en årrekke fulgt med på tilbudene fra andre distributører enn Posten. Siden ingen andre leverandører dekker hele landet, har tidligere vurderinger vist at det har vært lite eller ingenting å tjene på en omlegging i og med at Posten likevel måtte brukes i visse områder. I 2016 viste det seg at bildet var forandret: Distributøren Helthjem, som leverer

bladet med bud på dørmatten, kunne sammen med Posten dekke hele landet, og tilby en betydelig rimeligere løsning enn Posten kunne alene. Forskerforum gikk – i samråd med utgiveren Forskerforbundet – derfor over til Helthjem som hoveddistributør.

6.3 Samfunnskontakt

6.3.1 Samarbeid med andre aktører

Det er et mål for Forskerforbundet å etablere brede allianser i spørsmål der vi har felles interesser med andre aktører. Vi har samarbeidet med de andre hovedsammenslutningene i arbeidslivsspørsmål (blant annet i forbindelse med hovedoppgjøret i staten og ny lov om statsansatte), men også med Akademiet for yngre forskere, Forskningsinstituttens fellesarena, Abelia, Norsk studentorganisasjon, Norsk faglitterær forfatterforening og andre organisasjoner og miljøer i saker der det er naturlig for oss. Vi opplever også at andre forbund, organisasjoner og miljøer henvender seg til oss for samarbeid, noe som tyder på at Forskerforbundet er et forbund med positivt omdømme.

I forbindelse med Arendalsuka har Forskerforbundet hvert år samarbeidet med andre om arrangementer. I 2016 samarbeidet vi med Abelia om arrangementet «Forskningens unnasluntrere», som fikk mye oppmerksomhet og blant annet var gjenstand for debatt i Dagsnytt 18. I 2017 samarbeidet vi med Akademiet for yngre forskere om arrangementet «Forskere på avveier», hvor vi lanserte et kunnskapsgrunnlag om rekrutteringsutfordringer i forskningen. Dette kunnskapsgrunnlaget var også sentralt da vi fulgte opp temaet under vårt forskningspolitiske seminar i 2017, og har blitt tatt opp med ulike politiske partier i etterkant. I 2018 samarbeidet vi med Norsk studentorganisasjon om «Den store debatten om forskning og høyere utdanning», der statsråd Iselin Nybø møtte Arbeiderpartiets nestleder Hadia Tajik og Senterpartiets parlamentariske leder Marit Arnstad.

6.3.2 Samarbeid innen Unio og med andre fagforeninger

Forskerforbundet har et tett og gjensidig samarbeid med Unio på alle nivåer i hovedorganisasjonen. Hensikten er å fremme og tydeliggjøre forbundets politiske og faglige interesser og utfordringer, og bidra til hovedorganisasjonens utvikling av lønns- og tariffarbeid i tariffoppgjørene i offentlig sektor. Forbundet har et godt utbygd nettverk og samarbeider med fagforeninger i ulike saker med felles mål og interesser, eller der enkeltinteresser med fordel kan fremmes av flere aktører. Eksempelvis var det et utstrakt samarbeid i arbeidet med ny lov om statens ansatte, både internt mellom hovedorganisasjonene og i Forskerforbundets nettverk av fagforeninger.

I tillegg til representasjon i Unios styre og forhandlingsutvalg som gjengitt i 7.11 har forbundet også vært representert i Unios arbeidsgrupper knyttet til varsling, likestilling, IA, pensjon, statsbudsjett, forskning, høyere utdanning, kommunikasjon. Videre har forbundet deltatt i en rekke ad-hoc utvalg i Unio, for eksempel arbeidsgrupper for bærekraft, delingsøkonomi, digitalisering.

6.3.3 Påvirkning av politiske prosesser

Forskerforbundet arbeider løpende med påvirkning av politiske prosesser som er viktige for våre medlemmer. Vårt påvirkningsarbeid skal være systematisk, langsiktig og kunnskapsbasert, og vi er særlig opptatt av å være til stede tidlig i prosessene. Tilbakemeldingene til oss tyder på at vi har høy tillit og troverdighet som premissleverandør i politiske prosesser. Vi deltar i høringer, leverer budsjettinnspill og tar direkte kontakt i saker der det er naturlig.

I 2016 var Forskerforbundet til stede på flere innspillmøter hos stortingspartiene, for å fremme våre viktigste saker i programarbeidet. Vi kom også med tilbakemeldinger på partienes førsteutkast til program.

Samme år arrangerte vi en paneldebatt under Forskningspolitisk seminar, der målet var å få politikerne til å forplikte seg i viktige forskningspolitiske spørsmål og sette forskningspolitikk på dagsorden før valget. Under debatten lanserte vi en erklæring kalt «Forskerløftet», som samtlige stortingspartier skrev under. Våre viktigste programinnspill ble også prioritert i utadrettet kommunikasjon. Eksempler er et utspill i Dagsavisen i november om midlertidighet i academia, og en debatt i NRK Dagsnytt 18 i desember om «administrasjonskutt» i UH-sektoren.

Våren 2017 ble arbeidet med ny lov om statens ansatte prioritert i påvirkningsarbeidet. Det ble gjennomført direkte møter med de fleste partiene, og Forskerforbundet hadde tett kontakt med sentrale aktører gjennom hele prosessen. Resultatet ble et delvis gjennomslag for Forskerforbundets politikk, og formuleringer fra forbundets notater er å finne igjen i Stortingets merknader. I valgkampen og høsten 2017 var Forskerforbundets hovedbudskap knyttet til behovet for bedre forskerrekuttering, noe det også ble fokusert på under Arendalsuka. Et eget kunnskapsnotat – «Kampen om talentene» – ble produsert i samarbeid med Akademiet for yngre forskere. Dette ble fulgt opp i en kronikk i Morgenbladet, var hovedtema for forskningspolitisk seminar, og ble tatt opp i møte med de nye utdanningsfraksjonene på Stortinget etter valget.

Etter stortingsvalget i 2017 gjennomførte Forskerforbundet egne møter med alle partier representert i Stortingets utdanningskomite, unntatt ett. Vi la også fram våre anbefalinger til den nye regjeringserklæringen, og har i ettertid arbeidet mye med punktet om en «mulighetsstudie» av en foretaksmodell i UH-sektoren. Av andre saker som er tatt opp i politiske sammenhenger i perioden, kan nevnes åpne kontorlandskap/statens arealnorm, rekruttering til forskeryrket/midlertidige ansettelse, ABE-reformen/effektiviseringskutt og grunnfinansiering (i både UH-sektoren og for forskningsinstitutter). Vi har også drevet påvirkningsarbeid i saker rettet mot enkeltgrupper i forbundet, som kliniske ernæringsfysiologers mulighet til å få god legemiddelinformasjon i samarbeid med KEFF, og stipendiaters mulighet til dagpenger – for å nevne to konkrete eksempler.

6.3.4 Konferanser og seminarer

Forskningspolitisk seminar

I 2016 var «Hvem eier forskningen?» tittelen på forskningspolitisk seminar som ble arrangert tirsdag 15. november. Tema var hvordan den akademiske friheten utfordres, åpen tilgang og spørsmålet om hemmelighold i forskningen. Vi tyvstartet også valgkampen med en paneldebatt der samtlige stortingspartier deltok, med Aslak Bonde som ordstyrer. Temaet for debatten var «forskning, næring, politikk». Partidebatten ble avsluttet med at samtlige stortingspartier undertegnet Forskerløftet – en erklæring til støtte for akademisk frihet og en oppfordring til forskere om å delta i samfunnsdebatten.

I 2017 hadde seminaret tittelen «Kampen om talentene» og ble arrangert 14. november. Hovedtema for seminaret var rekrutteringsutfordringene i norsk forskning, og vi stilte spørsmålet «Hva skal til for at forskertalentene faktisk velger seg en forskerkarriere?».

I 2018 var tema for seminaret «Er det rom for kvalitet, kreativitet og risiko i norsk forskning?» og det ble arrangert tirsdag 13. november på Plaza Hotel i Oslo.

Lærerutdanningskonferansen

Konferansen er gjennomført årlig siden 2016, og er blitt en viktig møteplass. I 2016 var tittelen «Foran en ny lærerutdanning» og hovedtemaet grunnskolelærerutdanning på mastergradsnivå. I 2017 sto strukturreformens konsekvenser for lærerutdanning sentralt. Under overskriften «Lærerutdanninger i nytt institusjonslandskap» belyste konferansen utfordringer og muligheter knyttet til fusjonene. I 2018 var temaet «Når visjon møter virkelighet – rammebetingelser for kvalitet i lærerutdanningene».

6.3.5 Internasjonalt samarbeid

Forskerforbundet er i dialog med norske myndigheter og andre organisasjoner om spørsmål som angår høyere utdanning i en overnasjonal sammenheng, spesielt gjennom informasjonsmøter med departementer om ulike EU-initiativ og Bologna follow up group (BFUG).

Forskerforbundet har i perioden fortsatt arbeidet i Education International (EI) og ETUCE (European Trade Union Committee for Education) samt EI/ETUCes europeiske komité for høyere utdanning, HERSC (Higher Education and Research Standing Committee). Deltakelsen på disse arenaene gir verdifull innsikt i og oversikt over den internasjonale utviklingen innenfor forskning og høyere utdanning. Videre gir deltakelse anledning til å knytte kontakter og etablere felles målsettinger i det europeiske utdannings- og forskningspolitiske arbeidet.

Forskerforbundet deltok i et europeisk konsensuspanel om forskningsintegritet i praksis som på møte i Bonn 7. februar 2018 ferdigstilte erklæringen: *Working with Research Integrity – Guidance for Research Performing Organisations: The Bonn PRINTEGER Statement*

HERSC-møter:

Forskerforbundet har deltatt på HERSC-møtene i Bologna 6.–7. april 2016, Brussel 19.–20. september 2016, Brussel 14.–15. mars og 11.–12. september 2017, Brussel 9.–10. april 2018 og Tallinn 10.–11. september 2018.

EI/ETUCE-konferanser og møter:

Forskerforbundet har deltatt på:

- Education Internationals 10. internasjonale konferanse for medlemsorganisasjonene i høyere utdanning og forskning (IHERC), i Accra, Ghana 14.–16. november 2016.
- ETUCE Regional Conference, 5.–8. desember 2016 i Beograd.
- Education Internationals 3. internasjonale kvinnekongress i Marrakech, Marokko 5.–7. februar 2018.
- EI/ETUCE-konferansen “A better copyright for quality higher education and research in Europe and beyond”, 11. april 2018 i Brussel.
- ETUCE Special Conference, 26.–28. november 2018 i Athen.
- Møter i arbeidsgruppe, sosial sektordialog for høyere utdanning (ESSDE).

Nordisk samarbeid

Det nordiske samarbeidet har fortsatt som tidligere, med årlige kontaktmøter mellom organisasjonene. Møtet 30. mai – 2. juni 2016 ble arrangert på Vestmannaøerna på Island, 7.–9. juni 2017 på Tjuvholmen i Oslo og 28.–30. mai 2018 i Åbo i Finland. Generelt er disse møtene nyttige for utveksling av informasjon om utviklingstrekk både når det gjelder lønnspolitikk og forsknings- og utdanningspolitikk.

Hovedstyret

Hovedstyret har i perioden hatt studieturer til Stockholm (2016) og Brussel (2017) med møter med bl.a. fagorganisasjoner, undervisnings- og forskningsinstitusjoner kombinert med styremøte/styreseminar.

6.3.6 Høringsuttalelser og innspill

2016

- (19.12.2016) Forskerforbundets innspill til statsbudsjettet for 2018.
- (19.12.2016) Forskerforbundets innspill til ekspertgruppen som skal gjennomgå systemet for tildeling av forskningsmidler fra Norges forskningsråd.
- (09.12.2016) Forskerforbundets uttalelse om ny forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften).
- (06.12.2016) Forskerforbundets notat til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité med kommentarer til forslaget til ny forskningsetikklov.
- (23.11.2016) Forskerforbundets kommentarer til høringsnotat fra Barne- og likestillingsdepartementet.
- (09.11.2016) Forskerforbundets innspill til en ny satsing på kompetanseløft innenfor profesjonsutdanninger med lav forskningstradisjon.
- (07.11.2016) Forskerforbundets kommentarer til Europakommisjonens forslag til modernisering av opphavsretten.
- (03.11.2016) Forskerforbundets høringsinnspill til NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn.
- (25.10.2016) Forskerforbundets kommentarer til forslag til nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater.
- (20.10.2016) Forskerforbundets notat til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité om forslaget til statsbudsjett for 2017.
- (18.10.2016) Forskerforbundets notat til Stortingets Næringskomité om forslaget til statsbudsjett for 2017.

- (17.10.2016) Forskerforbundets notat til Stortingets Familie- og kulturkomité om forslaget til statsbudsjett for 2017.
- (04.10.2016) Forskerforbundets uttalelse til Unio om forslag om endringer i folketrygdlovens regler om arbeidsavklaringspenger.
- (23.09.2016) Forskerforbundets uttalelse om ny forskrift om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument og endringer i forskrift til åndsverkloven.
- (20.09.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling.
- (01.09.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til forskrifter om rammeplan for femårig samisk grunnskolelærerutdanning (1-7 og 5-10).
- (22.08.2016) Forskerforbundets uttalelse om Kulturdepartementets forslag til ny åndsverklov.
- (01.07.2016) Forskerforbundets uttalelse om Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag til ny lov om statens ansatte. Loven skal erstatte dagens tjenstemanslov.
- (28.06.2016) Forskerforbundets uttalelse om innstillingen fra Arbeidstidsutvalget, NOU 2016:1.
- (10.06.2016) Forskerforbundets innspill til stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning.
- (18.05.2016) Forskerforbundets innspill til stortingsmeldingen om humanistisk forskning og utdanning.
- (13.05.2016) Forskerforbundets uttalelse om UHRs forslag til nasjonale retningslinjer for femårige grunnskolelærerutdanninger.
- (11.04.2016) Forskerforbundets kommentarer til rapporten «Kunnskapssektoren sett utenfra» utarbeidet av Svein Gjedrem og Sven Ole Fagernæs på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.
- (08.04.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til endringer i forskrift om dagpenger under arbeidsløshet.
- (05.04.2016) Forskerforbundets uttalelse om Produktivitetskomisjonens andre rapport, NOU 2016:3 "Ved et vendepunkt - Fra ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi".
- (31.03.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger (1-7 og 5-10).
- (09.02.2016) Forskerforbundets innspill til Forskningsrådets nye politikk for forskerrekruttering og karriereløp.
- (01.02.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag om endring i forskrift om krav til styring og ledelse i helse- og omsorgstjenesten.
- (29.01.2016) Forskerforbundets opphavsrettsutvalg har uttalt seg om forslag til forskningsetiske retningslinjer for NENT, NESH og forskning på internett.
- (28.01.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning.
- (18.01.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til endring av rammeplanforskriften for ingeniørutdanningen.
- (13.01.2016) Forskerforbundets uttalelse om forslag til endringer i barnehageloven, barn med særlige behov.
- (08.01.2016) Forskerforbundets kommentarer til Unio om forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov.

2017

- (18.12.2017) Forskerforbundets uttalelse i høring om forskrift om bachelor i straffegjennomføring.
- (06.11.2017) Forskerforbundets kommentarer til Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler.
- (01.11.2017) Forskerforbundets innspill til statsbudsjettet for 2019.
- (01.11.2017) Forskerforbundets uttalelse om forslag om å etablere ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid og forslag om endringer i studiekvalitetsforskriften og forskrift om ansettelsesvilkår, vitenskapelige stillinger.
- (26.10.2017) Forskerforbundets notat til Stortingets Næringskomité om forslaget til statsbudsjett for 2018.
- (25.10.2017) Forskerforbundets notat til Stortingets Familie- og kulturkomité om forslaget til statsbudsjett for 2018.

- (25.10.2017) Forskerforbundets notat til Stortingets Utdannings- og forskningskomité om forslaget til statsbudsjett for 2018.
- (16.10.2017) Forskerforbundets hørings svar til ny personopplysningslov – gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett.
- (29.09.2017) Forskerforbundets uttalelse om Kunnskapsdepartementets utkast til ny lov om fagskoleutdanning.
- (12.09.2017) Forskerforbundets innspill til regjeringens revisjon av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.
- (06.07.2017) Forskerforbundets uttalelse om Kunnskapsdepartementets forslag om endringer i universitets- og høyskoleloven som følge av lov om statens ansatte og forskriftsfesting av regler om tjenestetidsberegning for stipendiater.
- (06.06.2017) Forskerforbundets kommentarer til Unio om forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnsopplæringen (Overordnet del – verdier og prinsipper).
- (19.05.2017) Forskerforbundets uttalelse om Kunnskapsdepartementets forslag til endring i forskrift om ansettelse på innstegsvilkår.
- (16.05.2017) Forskerforbundets utvidete kommentarer til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité om Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge.
- (16.05.2017) Forskerforbundets notat til Stortingets kommunal- og forvaltningskomité om forslag til Lov om statens ansatte – Prop. 94 L (2016–2017).
- (26.04.2017) Forskerforbundets bakgrunnsnotat til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité om Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge.
- (21.04.2017) Forskerforbundets hørings svar til forslag til forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger.
- (06.04.2017) Forskerforbundets kommentarer til «Plan for lokalisering av statlige arbeidsplasser», særskilt vedlegg til Meld. St. 18 (2016-2017) Bærekraftige byer og sterke distrikt.
- (04.04.2017) Forskerforbundets endelige notat til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité om Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning.
- (14.03.2017) Forskerforbundets uttalelse til Unio om NOU 2017:4 «Delingsøkonomien – muligheter og utfordringer».
- (06.03.2017) Forskerforbundets første notat til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité om Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning.
- (03.03.2017) Forskerforbundets uttalelse om rapporten «Vekt på forskningskvalitet. En mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator».
- (26.01.2017) Forskerforbundets høringsuttalelse om forslag til endringer i politiregisterloven, arkivloven og straffeprosessloven – sletting i politiets registre mv.
- (20.01.2017) Forskerforbundets uttalelse om Kunnskapsdepartementets forslag til ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
- (16.01.2017) Forskerforbundets kommentarer til Meld. St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning.
- (13.01.2017) Forskerforbundets innspill til Universitets- og høgskolerådets forslag til nasjonale retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning for allmennfag.

2018

- (21.12.2018) Henvendelse til Universitets- og høgskolerådet: Anmodning om møte vedrørende stipendiater og fullføring.
- (19.12.2018) Forskerforbundets innspill til universitets- og høyskolelovutvalget om regelverket for ansettelser ved universiteter og høyskoler.
- (17.12.2018) Forskerforbundets innspill til statsbudsjettet for 2020.
- (27.11.2018) Forskerforbundets kommentarer til Forskningsrådets synteserapport «En målrettet og effektiv instituttpolitikk».
- (14.11.2018) Forskerforbundets innspill til Senterpartiets forslag til Stortinget (Dokument 8:248 S 2017–2018). Omorganisering i Arkivverket og sikring av regionale tjenester.
- (18.10.2018) Forskerforbundets notat til Stortingets Utdannings- og forskningskomité om forslaget til statsbudsjett for 2019.
- (16.10.2018) Forskerforbundets notat til Stortingets Familie- og kulturkomité om forslaget til statsbudsjett for 2019.

- (15.10.2018) Forskerforbundets notat til Stortingets Næringskomité om forslaget til statsbudsjett for 2019.
- (04.10.2018) Brev til Kunnskapsdepartementet om Plan S og forholdet til «Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler».
- (02.10.2018) Forskerforbundets uttalelse om forslag om adgang til PPU på grunnlag av bachelor i praktiske og estetiske fag (unntak fra krav om mastergrad).
- (17.09.2018) Henvendelse til Kunnskapsdepartementet om doktorgradskandidater, fullføring og sosiale rettigheter.
- (10.09.2018) Forskerforbundets høringsuttalelse om rapport fra ekspertgruppe (Underdal-utvalget) med forslag til endringer i stillingsstrukturen ved universiteter og høyskoler.
- (04.09.2018) Forskerforbundets kommentarer til forslag til nye forskriftsbestemmelser knyttet til gradsbetegnelse for fullført fagskoleutdanning (Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning).
- (03.09.2018) Forskerforbundets uttalelse til Arbeids- og sosialdepartementet om NOU 2018:6 Varsling – verdier og vern. Varslingsutvalgets utredning om varsling i arbeidslivet.
- (23.08.2018) Forskerforbundets kommentarer til Unio om NOU 2018:6 Varsling – verdier og vern. Varslingsutvalgets utredning om varsling i arbeidslivet
- (10.09.2018) Forskerforbundets innspill til rapport med forslag til endringer i stillingsstruktur i UH-sektoren (Underdal-utvalgets rapport)
- (29.06.2018) Forskerforbundets innspill til lovutvalget regjeringen har nedsatt til å revidere arkivloven (arkivlovutvalget)
- (26.06.2018) Forskerforbundets hørings svar til statistikklovutvalgets utredning "Ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå".
- (21.06.2018) Forskerforbundets uttalelse om ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og overføring av andre oppgaver.
- (14.05.2018) Forskerforbundets kommentarer til forslag til reviderte nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanningen.
- (14.05.2018) Forskerforbundets kommentarer til forslag til felles innledningskapittel i de nasjonale retningslinjene for alle lærerutdanningene.
- (09.05.2018) Henvendelse til Arbeids- og sosialdepartementet om doktorgradskandidater og dagpenger.
- (09.05.2018) Henvendelse til Kulturdepartementet om momsfratak på APC for vitenskapelige artikler.
- (08.05.2018) Forskerforbundets uttalelse om rapporten «Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene».
- (30.04.2018) Forskerforbundets høringsinnspill til forenkling og forbedring av rammeverk for universiteter og høyskoler, del 1.
- (12.03.2018) Forskerforbundets uttalelse om endring i forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger.
- (15.02.2018) Forskerforbundets hørings svar til justering av forskrift om rammeplan for ingeniørutdanning.
- (14.02.2018) Forskerforbundets innspill til ekspertgruppen som skal se på stillingsstruktur i høyere utdanning (Underdal-utvalget).
- (01.02.2018) Forskerforbundets innspill til Kulturdepartementets arbeid med ny stortingsmelding om kultur.
- (08.01.2018) Forskerforbundets uttalelse om foreslåtte endringer i Universitets- og høyskoleloven og Fagskoleloven vedrørende NOKUTs oppgaver og behandlingsansvar for Nasjonal vitnemåls- og karakterportal.

7 Styringsorgan og representasjon

7.1 Forskerforbundets hovedstyre

Forskerforbundets hovedstyre har i perioden 2016–2018 bestått av:

Petter Aaslestad, NTNU (leder)
May-Britt Ellingsen, NORUT Tromsø (nestleder)

Styremedlemmer:

Ellen Karoline Dahl, UiT Norges arktiske universitet
Tom Roar Eikebrokk, Universitetet i Agder
Brita Haugum, Akershus universitetssykehus
Kristian Mollestad, Universitetet i Oslo / Presteforeningen
Steinar Vagstad, Universitetet i Bergen

Varamedlemmer:

1. Kristin Ran Choi Hinna, Høgskolen i Bergen / Høgskulen på Vestlandet fra 1. januar 2017
2. Rolf Borgos, Høgskolen i Lillehammer / Høgskolen i Innlandet fra 1. januar 2017
3. Inger Auestad, Høgskulen i Sogn og Fjordane / Høgskulen på Vestlandet fra 1. januar 2017

Ansattes representant i Hovedstyret har vært rådgiver Andreas Christensen.

7.2 Arbeidsutvalget

Hovedstyrets arbeidsutvalg har i perioden bestått av:

Leder Petter Aaslestad og nestleder May-Britt Ellingsen (til 20. april 2017).
Leder Petter Aaslestad, nestleder May-Britt Ellingsen og styremedlem Steinar Vagstad (fra 20. april 2017).

7.3 Landsrådet

Landsrådet er Forskerforbundets øverste rådgivende organ for overordnede politiske og strategiske saker mellom representantskapsmøtene. Landsrådet har hatt tre samlinger i perioden:

Landsrådet består av 45 ordinære representanter:

- 2 fra hver av de fem største lokallagene
- 1 fra hvert av det sjette til tiende største lokallag
- 30 representanter fra de øvrige lokallagene valgt av valgkretser på representantskapsmøtet.

I perioden 2016–2018 hadde Landsrådet følgende sammensetning:

Automatisk representasjon (10 største lokallag):

Forskerforbundet ved Høgskolen i Sørøst-Norge
Forskerforbundet ved Nord universitet
Forskerforbundet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Forskerforbundet ved NTNU (2)
Forskerforbundet ved OsloMet – storbyuniversitetet (2)
Forskerforbundet ved Oslo universitetssykehus HF
Forskerforbundet ved Universitetet i Agder
Forskerforbundet ved Universitetet i Bergen (2)
Forskerforbundet ved Universitetet i Oslo (2)
Forskerforbundet ved UiT Norges arktiske universitet (2)

Arkiv, bibliotek og museum (5):

Forskerforbundet ved Arkivverket
Forskerforbundet ved Henie-Onstad kunstsenter
Forskerforbundet ved KODE – Kunstmuseene i Bergen
Forskerforbundet ved Nasjonalbiblioteket
Forskerforbundet ved Riksantikvaren

Fylkeskommuner og kommuner (1):

Forskerforbundet ved Bergen kommune

Helseforetak og sykehus (2):

Forskerforbundet ved Akershus universitetssykehus HF
Forskerforbundet ved Sørlandet sykehus HF

Høgskoler – statlige (5):

Forskerforbundet ved Høgskolen i Innlandet (fra 2017, suppleringsvalg)
Forskerforbundet ved Høgskolen i Volda
Forskerforbundet ved Høgskolen i Østfold
Forskerforbundet ved Høgskulen på Vestlandet (fra 2017)
Forskerforbundet ved Samisk høgskole
Forskerforbundet ved Høgskolen i Bergen (2016)
Forskerforbundet ved Høgskulen i Sogn og Fjordane (2016)

Høgskoler – private (1):

Forskerforbundet ved Dronning Mauds Minne, Høgskolen

Institutt – offentlige (5):

Forskerforbundet ved Folkehelseinstituttet
Forskerforbundet ved Forsvarets forskningsinstitutt
Forskerforbundet ved Havforskningsinstituttet
Forskerforbundet ved NIBIO
Forskerforbundet ved NIFES (fra 2018 fusjonert med Havforskningsinstituttet)

Institutt – private (3):

Forskerforbundet ved NIVA
Forskerforbundet ved Stiftelsen SINTEF
Forskerforbundet ved Uni Research

Universiteter og vitenskapelige høgskoler (4):

Forskerforbundet ved Det teologiske menighetsfakultet
Forskerforbundet ved Handelshøyskolen BI
Forskerforbundet ved Høgskolen i Molde, vitenskapelig høgskole i logistikk
Forskerforbundet ved Universitetet i Stavanger

Øvrige virksomheter (4):

Forskerforbundet ved Det Norske Videnskaps-Akademi
Forskerforbundet ved Kunnskapsdepartementet
Forskerforbundet ved Norges forskningsråd
Forskerforbundet ved Norsk kulturråd

7.4 Representantskapet

Representantskapets møte i 2018 ble avviklet 16.–17. oktober på Quality Airport Hotel, Gardermoen. 195 delegater fra 115 lokallag som til sammen representerte 15.292 stemmer deltok i tillegg til medlemmer fra hovedstyret, desisorer, revisor, valgkomité og observatører.

7.5 Valgkomiteen

Valgkomiteen har i perioden 2016–2018 bestått av:

Ove Kvammen, Høgskulen på Vestlandet (leder)

Tove Bjørneset, Uni Research

Are Hugo Pripp, Oslo universitetssykehus HF

Birgitte Sauge, Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Steinar Sæther, Universitetet i Oslo

Majken Paulsen, Nord universitet (varamedlem)

7.6 Desisorer

Kristin Dæhli, NTNU og Olaf Styrvold, UiT Norges arktiske universitet har vært Forskerforbundets desisorer i inneværende representantskapsperiode.

7.7 Revisor

Revisjonsfirmaet RSM Hasner Kjelstrup & Wiggen har vært Forskerforbundets revisor i perioden.

7.8 Forskerforbundets sentrale sekretariat

Sekretariatet er organisert i tre fagavdelinger samt generalsekretærens stab og Forskerforums redaksjon. Per 31. desember 2018 har Forskerforbundets sentrale sekretariat 41 ansatte.

Generalsekretær

Hilde Gunn Avløyp

Stab

Spesialrådgiver Frank O. Anthun

Kommunikasjonsleder Lars Kolltveit

Informasjonsleder Unn Rognmo

Arbeidslivsavdelingen

Avdelingssjef Bjørn T. Berg

Fagpolitisk seksjon

Fagsjef Jorunn Dahl Norgård (seksjonsleder)

Spesialrådgiver Kari Folkenborg

Spesialrådgiver Jon W. Iddeng

Juridisk seksjon

Advokat Ann Turid Opstad (seksjonsleder)

Advokat Mariann Helen Olsen (nestleder)

Advokat Stine Nordgren Johannessen

Advokat Eirik Kollerøy

Advokat Hildur N. Nilssen

Tariffseksjonen

Forhandlingssjef Jorunn Solgaard (seksjonsleder)

Rådgiver Andreas Christensen

Spesialrådgiver Lene Ståhl

Rådgiver Vegard Thorbjørnsen

Organisasjonsavdelingen

Organisasjonssjef Joar Flynn Jensen
Rådgiver Nina Fjeld
Rådgiver Synne Freberg
Rådgiver Brit Helen Hesselberg
Rådgiver Renate Storli

Administrasjonsavdelingen

Administrasjonssjef Birgitte Olafsen

HR og administrasjon

Fagansvarlig HR og administrasjon Kjetil Tønseth Mørk (gruppeleder)
Arkivleder Kristine K. Brox
Seniorrådgiver Aina Nilsen (50%)
Konsulent Marit Sømmer
IT-konsulent Øyvind Åsebøstøl

Økonomi

Økonomiansvarlig Marit Sletner (gruppeleder)
Økonomikonsulent Karin Haug (50 %)
Personal- og økonomikonsulent Elisabeth Johansen
Økonomikonsulent Rita Kvæl

Medlemsservice

Seniorrådgiver Linda Pettersson (gruppeleder)
Konsulent Hans Askildsen
Seniorrådgiver Inger Marie Højfeldt
Konsulent Tore Sandnes
Seniorrådgiver Ane Rinnaas Skuseth

Forskerforum

Redaktør Kjetil A. Brottveit
Redaksjonssekretær Aksel Kjær Vidnes
Journalist Johanne Landsverk
Journalist Julia Loge
Journalist Jørgen Svarstad

7.9 Utvalg

7.9.1 Forskerforbundets opphavsrettsutvalg

Forskerforbundets opphavsrettsutvalg oppnevnes av Hovedstyret for ett år av gangen og har som sitt viktigste mandat å være rådgivende i prinsipielle saker av opphavsrettslig og annen immateriellrettslig karakter, som har sammenheng med medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår.

Utvalget har i perioden bestått av:

Olav Torvund, Universitetet i Oslo (leder)
Helge Rønning, Universitetet i Oslo
Hilde Trygstad, Diakonhjemmet høgskole
Monica Viken, Handelshøyskolen BI (2016–2017)
Birgitte Sauge, Nasjonalmuseet (2018)
Sekretær: Frank O. Anthun, sekretariatet.

Utvalget har hatt 12 møter i perioden i tillegg til flere møter med Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) og UHR, samt arrangert ett seminar sammen med NFF.

7.9.2 Ekspertutvalg – lærerutdanning

Utvalget hadde som mandat å utarbeide forslag til Forskerforbundets politikk for lærerutdanning. Utvalget ble oppnevnt på fullmakt av Hovedstyret og hadde 4 møter i perioden februar 2017 til mars 2018. Politikkdokumentet ble vedtatt av hovedstyret i april 2018.

Medlemmer i utvalget:

Knut Ole Lysø, NTNU, FFL

Svein Ole Sataøen, Høgskulen på Vestlandet

Ivar Morken, Universitetet i Oslo

Lisa Bahl, Samisk høgskole (tom 1. august 2018)

Observatør: Kristin Ran Choi Hinna, Høgskulen på Vestlandet (Hovedstyret)

Sekretær: Jorunn Dahl Norgård (sekretariatet)

7.9.3 Ekspertutvalg – helsesektoren

Arbeidsgruppen hadde som oppdrag å lage utkast til forbundets politikk for helsesektoren. Gruppen har i alt hatt tre arbeidsmøter siden desember 2016 og ellers møttes i forbindelse med sektor-seminarene. Utkast til politikkdokument har vært behandlet og utgjort grunnlag for diskusjon på sektorseminar i 2017 og 2018. Politikkdokumentet ble vedtatt av hovedstyret høsten 2018.

Medlemmer i arbeidsgruppen:

Aslaug Drotningvik, Universitetet i Bergen

Ann Mari Lofthus, daværende Høgskolen i Oslo og Akershus

Anne Kari Jansen, Sørlandet sykehus

Are Hugo Pripp, Oslo universitetssykehus

Observatør: Brita Haugum, Akershus universitetssykehus (Hovedstyret)

Sekretariatet: Kari Folkenborg (sekretariatet)

7.9.4 Arbeidsgruppe – nytt lønssystem i staten

Gruppen ble nedsatt av hovedstyret i 2017. Arbeidsgruppen erstattet referansegruppen som ble opprettet i etterkant av sektorseminaret for universiteter og vitenskapelige høyskoler desember 2016. Denne referansegruppen ble opprettet med sikte på å gi støtte til forhandlingssjefen i arbeidet frem mot mellomoppgjøret 2017. Mandatperioden for arbeidsgruppen er til og med 31.12.2018.

Medlemmer i arbeidsgruppen:

Stig Ove Hjelmevoll, Barents Naturgass

Hugues Verdure, UiT Norges arktiske universitet

Kristin Dæhli, NTNU

Kjell Erik Lommerud, Universitetet i Bergen

Observatør: Ellen K. Dahl, UiT Norges arktiske universitet (Hovedstyret)

Sekretær: Jorunn Solgaard (sekretariatet)

Sekretær: Andreas Christensen (sekretariatet)

7.9.5 Ekspertutvalg – Kvalitetsmeldingen

Ekspertutvalget hadde som mandat å gi innspill til styrets arbeid i forbindelse med stortingsmeldingen. Utvalget ble oppnevnt på fullmakt fra hovedstyret og hadde virkeperiode frem til og med stortingsbehandlingen av kvalitetsmeldingen.

Medlemmer i ekspertutvalget:

Vigdis Vandvik, Universitetet i Bergen

Gunn Engelsrud, Norges Idrettshøgskole

Ragnhild Evensen, Høgskolen i Sørøst-Norge

Dagrun Engen, NTNU

Sekretær: Jon Wikene Iddeng (sekretariatet)

7.9.6 Ekspertutvalg – Humaniorameldingen

Ekspertutvalget hadde som mandat å gi innspill til styrets arbeid i forbindelse med stortingsmeldingen. Utvalget ble oppnevnt på fullmakt fra hovedstyret og hadde virkeperiode frem til og med stortingsbehandlingen av humaniorameldingen.

Medlemmer i ekspertutvalget:

Ingvild Sælid Gilhus, UiB

Steinar Sæther, UiO

Vidar Enebakk, Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsfag og humaniora

Tor Weidling, Riksarkivet

Sekretær: Jon Wikene Iddeng (sekretariatet)

7.9.7 Arbeidsgruppe – Kulturmeldingen

Arbeidsgruppen ble oppnevnt av generalsekretæren for å lage utkast til innspill til kulturmeldingen. Gruppen hadde ett møte høsten 2017 og besto av følgende:

Ingrid Nøstberg, Arkivarforeningen

Vibeke Solbakken Lunheim, Arkivarforeningen

Øystein Ekroll, leder, FMK

Tom Klev, Kulturrådet

Brynjar Kulset, Nasjonalbiblioteket

Kaja Hjort, Nasjonalmuseet (skriftlig innspill)

Heidi Stavrum, Telemarksforskning (innspill på telefon).

Sekretær: Anja Nylund Hagen og Kari Folkenborg (sekretariatet)

7.10 Studentrepresentanter

I beretningsperioden har Forskerforbundet hatt en nasjonal studentrepresentant oppnevnt av hovedstyret for ett år av gangen. Følgende har vært studentrepresentanter:

Amalie Berg, Universitetet i Oslo, i perioden 1. april 2016 til 15. mars 2017.

Christina Kjeserud, Universitetet i Oslo og Kirsti Seljenes, UiT Norges arktiske universitet (vara-representant), fra 15. mars 2017 til 15. mars 2018.

Erik T. Valestrand, Universitetet i Bergen, fra 1. november 2018 til 1. april 2019.

7.11 Ekstern representasjon

Unios styre

Styremedlemmer

Petter Aaslestad

Hilde Gunn Avløypp

Unio – Stat

Petter Aaslestad

Ellen Karoline Dahl

Jorunn Solgaard

Kristian Mollestad (2016)

Hilde Gunn Avløypp (2016 og 2017)

Steinar Vagstad (2018)

Unio – Kommune

Lene Ståhl

Unio – Oslo kommune:

Lene Ståhl

Unio – Spekter:

Vegard Thorbjørnsen

Unio – Virke:

Andreas Christensen

Unio – KA:

Bjørn T. Berg

Forskerforbundet
Postboks 1025 Sentrum
0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no